

JAARVERSLAG 2005

IKV JAARVERSLAG 2005

Oplaten van ballonnen tijdens herdenking Srebrenica

bezoekadres | **Celebesstraat 60**

postadres | **Postbus 85893, 2508 CN Den Haag**

telefoon | **+31 (0)70 350 7100**

fax | **+31 (0)70 354 2611**

e-mail | **ikv@ikv.nl**

website | **www.ikv.nl**

Voor giften en donaties | **giro 610063** t.n.v. Stichting Beheer IKV, Den Haag

INHOUDSOPGAVE

Samen Verder	3
Executive Summary	5
Politieke gebeurtenissen en de positie van het IKV	11
Bewustwording in Nederland	17
<i>Projecten</i>	
Europa	
Zuidoost-Europa	
1. Bosnië-Herzegovina	21
2. Kroatië	22
3. Servië-Montenegro en Kosovo	23
4. Macedonië	25
5. Regionale projecten	27
Zuidelijke Kaukasus	
1. Georgië	28
2. Rondon Nagorno Karabach	30
Midden-Oosten en Maghreb	
1. Irak	33
2. Israël en Palestijnse Gebieden	34
3. Marokko	36
4. Regionale projecten	37
Azië	
1. Indonesië	39
2. Kasjmir	40
Organisatie	43
Communicatie en publiciteit	45
Samenstelling bestuur en personeel	47
Samenwerkingsverbanden	49
Financiën	57

SAMEN VERDER

In dit jaarverslag legt het IKV verantwoording af over het gevoerde beleid in 2005. Het verslag is bedoeld voor de opdrachtgevers, donateurs, partners, verwante organisaties en andere belangstellenden. Het wil informatie en inzicht geven in wat er met hun steun is bereikt.

Het IKV weet dat een goede uitwisseling van informatie op allerlei niveaus een eerste vereiste is voor een duurzaam vreedzame samenleving. Want onbekend maakt onbemind. Het leidt onbewust tot beeldvorming over groepen die mensen uitsluiten om het eigen gelijk, de eigen veiligheid te garanderen. Veiligheid ten koste van anderen is schijnveiligheid. Het is een idee-fixe om te veronderstellen dat de inperking van de burgerlijke vrijheden door de staat meer bescherming biedt aan haar burgers tegen de dreigende terreur. Een centrale vraag in het vredeswerk is hoe de democratie en het (internationale) recht kunnen bijdragen aan gerechtigheid en veiligheid voor alle wereldburgers. Democratie is geen wondermiddel voor alle conflicten en terreur, maar wel de beste vorm voor burgers om stem te hebben en te houden in de manier waarop zij hun verantwoordelijkheden delegeren aan gezagsdragers. Het zijn dus gewone burgers, als u en ik, individueel en in georganiseerd verband, die de kracht hebben om het verschil in de wereld te maken – hoe de belangentegenstellingen opgelost kunnen worden via ontmoeting, uitwisseling, dialoog en empathie. Zo wordt de kleine burger voorvechter voor de grote vrede.

De programma's en projecten die in het jaarverslag staan, kennen allemaal van die voorvechters. Mensen in oorlogssituaties die zich verzetten tegen het vijanddenken en in de meest bizarre omstandigheden bruggen blijven bouwen. Die tijdens de gewapende vrede zich inzetten voor eerlijke verdeling van goederen en grondstoffen, mensenrechten en burgerlijke verworvenheden, zoals wettelijke gelijkheid, gelijkwaardigheid van mensen, dialoog van de straat, principiële tolerantie etc.. Samen met mensenrechten- en vredesactivisten, vrouwengroepen, studenten, advocaten, journalisten, burgemeesters, ondernemers, politici en geestelijk leiders werkt het IKV aan de versterking van capaciteiten van individuen en groepen om een samenleving op te bouwen waarbij het respect voor de ander en de mensenrechten uitgangspunten en ijkpunten zijn.

In 2005 heeft Mient Jan Faber met zijn oratie 'Srebrenica, vanuit een andere hoek bekeken' zijn ambt als bijzonder hoogleraar *Citizen's involvement in war situations* aanvaard. In deze samenwerking tussen de Vrije Universiteit en het IKV zal de leerstoel de komende jaren een bijdrage leveren aan de ontwikkeling van nieuwe concepten en interventiestrategieën.

Samen verder met behoud van eigen identiteit, vanuit de overtuiging dat samenwerking de kwaliteit en impact van het vredeswerk de komende jaren ten goede zal komen, heeft Pax Christi en IKV doen besluiten de intentie te tekenen om een samenwerkingsverband op te richten. Deze intentie is ingegeven door de complementariteit van thema's en regionaal bereik van vredesprogramma's en daarmee verbonden activiteiten op het terrein van maatschappelijk draagvlak en beleidsbeïnvloeding. Anderzijds op de ervaren verwantschap en het gevoel dat structureel samenwerken de geloofwaardigheid van onze betrokkenheid en inzet bij onze partners in binnen- en buitenland ten goede komt. Hiervoor zijn de organisatiestructuur en de statuten van het IKV gewijzigd. In deze wijziging hebben naast het zorgvuldig borgen van de betrokkenheid van de opdrachtgevers en de identiteit, het verkrijgen van het CBF-keurmerk en de *Code Goed Bestuur voor Goede Doelen* een belangrijke rol gespeeld. Dit heeft geresulteerd in een duidelijke scheiding van de functies 'toezicht' en 'bestuur' waarover in 2006 besluitvorming zal plaatsvinden.

Samen verder is ondenkbaar zonder de loyale inzet van alle vrijwilligers en betaalde medewerkers. Namens het bestuur spreek ik veel bewondering en waardering uit voor iedereen die de resultaten in 2005 mogelijk heeft gemaakt – een jaar waarin het uiterste van iedereen is gevraagd.

Marijke van Grafhorst, Voorzitter IKV

EXECUTIVE SUMMARY

War on Terror doctrine

The War on Terror doctrine remains the dominating security policy in 2005. Led by the United States of America, the doctrine gains terrain in many parts of the world. The theory of the clash of civilizations forms the conceptual framework of the doctrine, which is often portrayed by the USA as a clash between 'western' and 'islamic' cultures. Economic interests are also linked with the doctrine. The War on Terror doctrine makes a security policy possible in which the hunt for terrorist cells, their leaders, their training camps and the financial sources is open. It creates the possibility to aim for regime change in countries which harbour terrorists or which allow the proliferation of weapons of mass destruction. IKV agrees that terrorist violence should be countered since it uproots the whole society. Stricter control mechanisms and the use of force can be necessary and legitimate. However IKV thinks that the War on Terror doctrine is dangerous as it enhances escalation of conflicts and creates stronger enemy images. Islam is being portrayed in its most intolerant version and the West is being equated with its most vulgar extravagances. There is a danger that the so called theory of the clash of civilizations becomes a self fulfilling prophecy. It creates a situation in which injustice can be justified. Because of the War on Terror doctrine individual civil rights are curbed and democratic societies become less open. IKV thinks that too much emphasis is laid on making more public funds available for the army, the police, intelligence services and the judiciary.

Human security

Furthermore the War on Terror doctrine prevents that some conflicts which do not have an obvious link with Al Qaida are not getting the attention they deserve. It brings back memories of the Cold War. Many regional and local conflicts are all of a sudden seen in the new context of the global 'War on Terror'. This is the case in the Israeli Palestinian conflict, in Kashmir and on the Moluccas Islands. Also frozen conflicts in the Caucasus or unresolved tensions in the Balkans receive little attention.

IKV thinks that people should be centre-stage in a security policy. IKV therefore lobbies that the concept of human security will be the basis for the future security policy. Ordinary citizens are often key to solutions for security problems and conflicts. Support for civil activists who work at democratisation from below and who work for inclusive societies is therefore very necessary.

Legitimate multilateral structures

Multilateral institutions which should guarantee long term peace and stability seem to be losing ground. The erosion of the United Nations is the most prominent example of this. Unfortunately the European Union does not show a very decisive attitude towards peace and security and is not speaking with one voice. Nevertheless the international community has a role to play when it comes to enabling peace and security, and the best way is via multilateral institutions and international law. On the positive side we note that the responsibility to protect, is now an accepted principle. Issues of peace and security are institutionally better grounded now since the United Nations established a Peacebuilding Commission. On the negative side we see that the UN and international law do not play the prominent role they used to play. IKV promotes active involvement of the UN and the EU in conflicts such as the conflicts in Iraq and between the Israeli and the Palestinians.

Another important task which can only be carried out multilaterally is the non-proliferation and abolishment of nuclear arms. The year 2005 witnesses the failure of the non-proliferation and brings the world closer to a confrontation in which nuclear arms will be used. IKV will lobby the nuclear arms issue more prominently.

The year 2005 is the year in which IKV establishes a programme and appoints a project officer for interethnic and interreligious dialogue in the Netherlands. Following the commotion in Dutch society after the killing of cineast Theo van Gogh, interethnic and interreligious tensions run high. IKV sees similarities with developments in countries in conflict and asks itself what the

Dutch society can learn from countries in which IKV's partner organisations work. In the middle of the year IKV calls all its partner organisations and discusses extensively about these issues: strengthening civil rights and its institutions to work for democracy and peace.

The Peace Week is all about combating enemy images: making an alternative for the strong us versus them divide. This divide in Dutch society seems to be between those people professing Islamic faith and those who don't, or between immigrants from muslim countries and others. The mistrust between the two groups makes the Netherlands prone to violence. During the Peace week three main events are organised in three major cities of the Netherlands. In all events a link is made to lessons learned for the Netherlands. Besides these events many local groups and churches all over the Netherlands celebrate Peace Week. For the first time in history the Peace Week is also reaching out to muslims, who are present at the discussion meetings and who are co-organisers of the Rotterdam event.

Commemoration of ten years Srebrenica in the Hague

Projects abroad

In **Bosnia and Herzegovina** the international community tries more and more to hand over power to the respective Bosnian authorities. The yearly commemoration of Srebrenica is bigger in 2005 as it is the tenth anniversary of the genocide. Just a month before the commemoration a video about the atrocities of the armed Serbian paramilitary police unit, the Scorpions, is shown at the International Criminal Tribunal for the former Yugoslavia (ICTY) and at a Serbian television station. For the first time a minute of silence was observed in the Serbian Parliament to honour the victims of Srebrenica. IKV organises an elaborate programme around ten years Srebrenica, from seminars to exhibitions and publications. A campaign is launched to lobby for granting a staying permit to 200 asylum seekers from Srebrenica. Over 3000 people sign the petition. The campaign attracts a lot of attention and reaches out to many influential citizens, but does not result in a positive decision of the Minister of Integration and Immigration of the Netherlands.

In **Croatia** the legacy of the war also lingered on. A notorious war criminal who is celebrated as a hero in Croatia, general Gotovina, is finally arrested and handed over to the ICTY. This makes further negotiations regarding association with the European Union possible as these negotiations have been temporarily stalled earlier in 2005. However the rejection of the new constitution of the European Union, is a major set back for the newly aspiring countries. Compliance to

the standards of the EU is more difficult to enforce as the people in the western Balkans feel they are not welcome to join the EU. Despite this Macedonia and Croatia are now one step further on the road to EU membership.

In **Serbia and Montenegro** the year 2005 is a year in which the status of Kosovo is put higher and higher on the agenda. In October the UN gives the green light to start formal status discussions. The negotiations themselves will take place in 2006. In Montenegro voices are also heard that Montenegro should become independent. In Kosovo Community Building Mitrovica continues its work related to facilitation of the return of Internally Displaced Peoples (IDPs). Vocational training to Roma is one of the new projects of CBM. Being one of the very few organisations with both Albanese and Serbian staff members, the organisation is increasingly asked to facilitate discussion with 'the other side' in this divided city. Just before the summer the first issue of a monthly magazine is launched. It comes out in three languages and reports about the developments in the city of Mitrovica from the perspective of the Serbian minority and also from the perspective of the Albanese majority. Monitoring the work of the two city councils gets attention in the magazine, reporting about facts and less about giving opinions.

Elections have taken place in some countries in the Balkans. In **Macedonia** municipal elections are held and are an important step in the further decentralisation of power, which seems to be the buzz word for further democratisation. One of the most outspoken civil rights defenders, Ms. Mirjana Najcevska from the Helsinki Committee for Human Rights in the Republic of Macedonia, is present at the Peace Week. She tells activists in the Netherlands about the work of the Committee to help draft a new law on freedom of religion. The role of civil society in countries where the population is divided along ethnic and religious lines, is to make clear that inter-ethnic and inter-religious cooperation is the road to sustainable peace and stability. Most partner organisations of IKV in the Balkans are very explicit in promoting inter-ethnic and inter-religious cooperation. At the beginning of the year representatives of various religious communities in Macedonia sit together for two weeks at the international training institute of the Protestant Churches of the Netherlands in Utrecht. The aim of the training was to equip the participants with skills to face the challenges which the relationship between religion and society poses in Macedonia. Later in the year Macedonia features high on IKV's agenda again as the exchange programme 'Stories from Abroad' organises an extensive one-month programme in the Netherlands following a three month internship of Dutch young professionals in Macedonia.

Monitoring the work done by local governments has been an important aspect of many partner organisations of IKV. However IKV also supports horizontal linking between local government in the Balkans and other European countries. Exchange visits and advice about public policy take place among others in Croatia and in Bosnia and Herzegovina. To exchange information how citizens can be more involved in local government is one of the objectives. IKV thus builds capacity of local government to increase multi-ethnic civil participation in public affairs. It contributes to making municipalities more democratic and helps to prepare association with the European Union.

In the Southern Caucasus tension rises several times during the year 2005 in **Georgia** and in some of its (semi)autonomous regions South Ossetia and Abkhazia. The visit of President George Bush and the withdrawal of Russian army bases are a clear victory for Georgian President Michael Saakashvili. Internal tensions however remain and the media in Georgia is put under strict state control. In Georgia IKV's partner organisations are also working with families of missing soldiers. They increasingly took up the issue of hostages as well. IKV's partners are quite successful in lobbying with the Georgian Government. In 2005 IKV goes on an identification mission to South Ossetia to see whether IKV can find reliable partner organisations with whom IKV can work in the conflict ridden zone of South Ossetia.

The tension between **Azerbaijan and Armenia over Nagorno Karabakh** do not ease either, even though talks between the two governments took place. In Armenia the constitution is changed and the referendum for the constitutional change is frauded. Likewise the parliamentary elections Azerbaijan have been described by the Organisation for Security and Cooperation in Europe (OSCE) as not free and fair. Similarly in the disputed territory of Nagorno Karabakh elections are held which are also contested.

The network of Helsinki Citizens' Assemblies (hCa's) in the Southern Caucasus are in a different phase than their colleagues in the Balkans. In an attempt to decrease the enemy images they organise a series of meetings between young Armenians and Azeris. For older citizens discussion meetings are held in various cities in Armenia and Azerbaijan. Furthermore the hCa's continue their work with IDPs and families of missing soldiers. IKV organises the discussion between the Armenian and Azeri diaspora in the Netherlands, organises a debate around the elections in Azerbaijan and programmes various awareness raising activities in the month of November, when young people from the Caucasus are touring the Netherlands. Four young professionals from the Netherlands have worked at the hCA offices in Nagorno Karabakh, Armenia and Azerbaijan and accompany the participants from the hCA offices.

In the Middle East 2005 start off positively. Elections are held in Iraq, Egypt, Jordan, Saudi Arabia, the Gulf States and in the Palestinian Authority. Syria withdraws its troops from Libanon and Israeli settlers leave the Gaza Strip. As the year progresses however, it turns out that peace is not much nearer as **Israel** continues to build its wall and Hamas is winning popularity. The windows of opportunity seemed to close again. In the Israel-Palestine conflict IKV helps to set up a programme Bringing Peace Together. It is a platform for peace activists from Palestinian and Israeli side who work together in their efforts to lobby the authorities. One of their achievements is to make a rapid response mechanism which can be used in case of outbursts of violence. Furthermore the Gaza Research Project is a joint initiative of Bringing Peace Together.

The violence in **Iraq** reaches an all-time high and in neighbouring Iran a new crisis is born over the nuclear aspirations of the regime. IKV's partners in Iraq are facing severe difficulties with safety, but still they go out and organise awareness raising meetings, trainings and the like in many regions of Iraq. Interreligious and interethnic dialogue are part of the activities of the partners. IKV role is to link the partners with other civil society organisations abroad. At the time of the elections and the referendum seminars are organised in the Netherlands to bring Dutch politicians, non governmental representatives and civil activists together with Iraqi partners to exchange information and show that Iraq is not a lost case.

Various activists from this platform also participate in the Middle East Citizens' Assembly (MECA), which is established in 2005. Membership to MECA is broader and exposes the members to more differentiated opinions. Its members come from countries such as Turkey, Egypt, Libanon, but also Syria, Iran and even Israel. Forty members attend the first meeting in Turkey which is an important step in conflict prevention and democratisation.

In 2005 **Morocco** hits the international news headlines in a negative way. The tension around the disputed territory of the Western Sahara increases and riots break out. The treatment of African immigrants who try to enter the European Union and are left behind in the Moroccan desert without food and water, also gets world attention. Some intellectuals from Morocco also participate in MECA. Other than that IKV's involvement with civil society in Morocco centers on media and education. A successful exchange programme of secondary schools is continued. In the year in which the Netherlands celebrates its existence of 400 years ties between the Netherlands and Morocco, the exchange programme culminates in a huge youth conference in Oudja and Amsterdam. During the Peace Week, two journalists are invited to debate about the meaning of the so-called 'political' islam in Morocco. Frequent reference is made to the situation in the Netherlands.

The conflict between the two nuclear powers **India and Pakistan** has not changed significantly, despite the many chances to build peace. The opening of the bus line over the Line of Control in Kashmir seems mere window dressing than a real committed step towards peace. When the earthquake hits Kashmir in October 2005 the two countries do not allow the survivors in Kashmir to help their kinsmen and women across the line. Crossing the Line of Control is still impossible and international relief in India administered Kashmir is frustrated by Indian bureaucracy. In Kashmir IKV has also looked for new partners as the earthquake made a new type of assistance necessary. In India administered Kashmir a new member organisation of the Jammu & Kashmir Coalition of Civil Society (JKCCS) is established. This organisation ATHROT makes sure that citizens who are affected by the earthquake will manage the relief work themselves. In Pakistan administered Kashmir, so-called Azad Kashmir, IKV tries to identify partner organisations

to work with. Internationally IKV and JKCCS manifest themselves often in 2005 during international conferences and JKCCS participates in various human right award competitions. The level of militarization in Kashmir is still very high and human rights activists still cannot speak out freely as is demonstrated again in 2005 when the chairperson of JKCCS, Mr. Parvez Imroz, receives death threats. He has to go in hiding for some time. Swift lobbying by IKV to the Dutch embassy in India results in protection for Mr. Imroz. The cooperation of JKCCS with the Dutch section of Lawyers Without Borders strengthens in 2005: a partnership agreement is signed and Mr. Imroz is awarded Honorary Membership of Lawyers without Borders.

Lobby work is a substantial part of IKV's work on Kashmir. IKV also lobbies the Dutch Minister of Foreign Affairs to refrain from lifting the ban on arms trade with India. Furthermore IKV works with other human rights organisations in the Netherlands to draw attention on International Day of the Disappeared to the disappeared persons in Kashmir. An international women's conference is also organised at the initiative of IKV and JKCCS to exchange experiences of women in peacebuilding in other countries.

Further in Asia a historical peace treaty is signed between the Government of **Indonesia** and the GAMM rebel movement in Aceh. In the Moluccas some sectarian violence erupts every now and then, but the situation is by and large under control. Activists of the Moluccas Islands visit the Netherlands during the Peace Week and meet with the Moluccan diaspora. For them international exposure in itself is of great benefit. The activists from various ethnic and religious background are cooperating in the Baku Bae Peace Movement, which is established in March 2005 by ten Christian and muslim organisations. The predecessor of the Baku Bae Peace Movement is a media network of journalists who also established a debate and media centre. Funds are raised in 2005 to start with a radio station. Efforts to prevent conflict in Ambon at the 25th of April, the date of the proclamation of the Republik Maluku Selatan, which is seen to defend only the rights of Christian people, are successful.

IKV organises many meetings throughout the year to raise awareness within Dutch society about issues of war and peace. Ordinary citizens, peace activists and journalists are reached. It is the year of the referendum about the European constitution, the year of 10 years Srebrenica and the Dutch responsibility for it, plus a year in which our youth exchange programme Stories from Abroad send people to Macedonia and to Azerbaijan, Armenia and Nagorno Karabakh. All of these topics draw crowds of people. Big events are also organised in Amsterdam about Kosovo and Iraq, both attracting many people. In April IKV is present at a large gathering of the churches of the Netherlands and in August IKV organises the Conference on Christian Approaches to Defense and Disarmament (CCADD). The partner conference is one of the highlights of 2005 as well, as it gives IKV and its new management the opportunity to really consult the partner organizations and outline strategies for future cooperation. IKV will continue to:

- Emphasize the importance of dialogue and combat enemy images
- Strengthen and emancipate civil society
- Lobby for solutions which are agreeable to all
- Making visible the role of (female) peace makers and mediators
- Strengthen regional networks of civil rights and peace activists
- Stimulate debate about the tensions in the Dutch society
- Get Europe as a peace project back on the agenda
- Help construct a civil response to terrorism
- Draw attention to the concept of human security
- Draw attention to so called forgotten conflicts
- Make the role of religion and identity in a conflict a subject of discussion
- Draw attention to truth finding, justice and reconciliation
- Get nuclear disarmament and the non-proliferation of nuclear arms back on the agenda
- Create understanding for the effects that confrontations elsewhere have on the local level in the Netherlands

There is a lot of work to be done, therefore IKV remains persistent in peace

POLITIEKE GEBEURTENISSEN EN

DE POSITIE VAN HET IKV

De dominante war on terror doctrine

Op het gebied van vrede en veiligheid brengt het jaar 2005 geen echte doorbraken. Het veiligheidsbeleid van de Verenigde Staten, gebaseerd op de *war on terror* doctrine, voert nog steeds de boventoon. Het is in 2005 dermate gemeengoed geworden, dat het niet alleen de kern vormt van het veiligheidsbeleid van de VS, maar ook van de NAVO-partners en vele andere landen. Centraal staat de bedreiging van 'onze' veiligheid door mogelijke 'moslimfundamentalistische' aanslagen. In 2005 zien we die in Londen en Amman, en in Irak en Afghanistan zijn ze aan de orde van de dag. In de *war on terror* doctrine is de wereldwijde strijd tegen het terrorisme ideologisch verbonden met de theorie van de *clash of civilizations*, die door de VS vooral uitgelegd wordt als een botsing tussen de westerse en islamitische culturen. Daarnaast is er een economische verbinding van de doctrine met oliebelangen. Het veiligheidsbeleid richt zich op opsporing van terroristische cellen, hun kopstukken, hun opleidingskampen en financieringsbronnen. Het streeft omverwerping van het regime na in landen die terroristen onderdak bieden of die toegang tot massavernietigingswapens zouden bieden.

In 2005 is duidelijk waarneembaar dat het beleid verder verhardt. In Engeland laait een discussie op over het martelen van terrorismeverdachten. De VS volharden in hun praktijken in *Guantánamo Bay*. Er ligt veel nadruk op het omvormen van de legers en meer armslag geven aan inlichtingendiensten om mogelijke terroristen op te sporen en aanslagen te voorkomen. In Nederland krijgt de inlichtingendienst met een nieuw antiterrorismebeleid een veel ruimer mandaat en wordt zelfs het sympathiseren met terroristische plannen strafbaar.

Natuurlijk vindt het IKV dat terroristisch geweld, op grond van welk motief dan ook, bestreden moet worden. Terrorismen ontwricht de samenleving en het is in het belang van de burgers dat het bestreden wordt. Strengere controles en gebruik van geweld kunnen daarbij onder omstandigheden noodzakelijk en legitiem zijn.

Het IKV ziet echter ook een aantal belangrijke negatieve effecten van het *war on terror* beleid. Het brengt een inperking van de individuele burgerlijke vrijheden met zich mee en maakt daarmee de democratische samenleving maar ook andere samenlevingen minder open. Er komt een overmatige nadruk te liggen op het financieren van leger, politie, inlichtingendiensten en het juridisch apparaat. Het is bovendien erg kostbaar en weinig effectief. Er zijn nog maar weinig kopstukken van terroristische cellen opgepakt en de nieuwe regimes in Irak en Afghanistan zijn nog niet gestabiliseerd. Wat echter belangrijker is: het kan de radicalisering en escalatie niet uitbannen. Toonaangevende beleidsmakers en veiligheidsexperts spreken dit ook uit. De *war on terror* doctrine creëert vijandsbeelden en werkt uitsluiting van groepen mensen in de hand. Het leidt tot het soort sjabloondenken waarin de islam tot de meest fundamentalistische en intolerante versie versmald wordt en het Westen tot zijn meest normloze excessen voorgesteld wordt. De eigen normen en waarden krijgen een geur van onaantastbaarheid. Het schept een klimaat waarin geweld en onrecht vergoelikt kunnen worden. De wederzijdse negatieve beelden dringen door in de media en blijken aantrekkelijk voor populistische politici en opiniemakers. Ze wegen tot op hoog politiek niveau mee. Het gevaar is dat de zogenaamde *clash of civilizations* een *selffulfilling prophecy* wordt.

De geradicaliseerde islamisten financieren hun netwerk met *petrodollars*. Het Westen is nu eenmaal afhankelijk van deze grondstof voor zijn energievoorziening. De stijgende olieprijs die met de *war on terror* samengaat, heeft een negatief effect op onze eigen economie en maakt dat niet alleen onze eigen veiligheid op het spel staat maar ook andere, meer economische kortetermijnbelangen.

Het IKV vindt dat er meer aandacht moet worden besteed aan de achtergronden van terrorisme en radicalisering. Wat drijft terroristen, wat veroorzaakt radicalisering? Het IKV vindt dat activisten uit het maatschappelijk middenveld die werken aan vrede en veiligheid, een prominenter

rol moeten spelen. Hierin staat juist het zoeken naar toenadering tussen verschillende groepen in de samenleving centraal. Het is een strategie die vijandsbeelden afbreekt en dialoog voert over de grenzen van de wij-zij-scheiding. Het is om deze redenen dat het IKV in 2005 het denken over civiele antwoorden op terrorisme ter hand heeft genomen.

Mensen op weg naar de haven van Ambon

Human security als leidraad van het IKV

De focus op terrorismebestrijding verdringt de aandacht voor veel andere problemen op het vlak van vrede en gerechtigheid. De conflicten in Soedan en Congo krijgen structureel te weinig aandacht van de internationale gemeenschap. Net als in de Koude Oorlog worden regionale en lokale conflicten, die al een veel langere geschiedenis hebben, nu geplaatst in het kader van een wereldwijde strijd tegen het terrorisme. Of, van de andere kant af gezien, worden conflicten ineens bekeken als frontlinies van een wereldwijde *jihad*. Deze tweedeling wordt zowel door de aanhangers van radicale politieke islam als door tegenstanders geschetst, maar is in vele gebieden onhoudbaar. Er zijn veel conflicten die maar heel zijdelings met terrorisme te maken hebben. De meeste van deze conflicten hebben te maken met scheve machtsverhoudingen, met sterk etnisch gemotiveerde vijandsbeelden en met een verstoorde relatie tussen staat en de gewone burgers, omdat de staat óf vrijwel afwezig óf juist sterk repressief is. Hier vertroebelt de focus op terrorisme de kijk op de werkelijkheid. Te pas en te onpas wordt het label terrorisme gebruikt en dit leidt eerder tot escalatie en niet tot vrede. Dit is volgens het IKV bijvoorbeeld het geval in het Israëlijs/Palestijns conflict en bij de spanningen in Kasjmir en op de Molukken. Ook is er minder aandacht voor de onopgeloste spanningen op de Balkan en de bevroren conflicten op de Kaukasus

Het IKV vindt dat veiligheid van **mensen** centraal hoort te staan, onafhankelijk van de eigen kortetermijnbelangen van staten en los van de *labels* die de war on terror doctrine hanteert. Zolang er weinig uitzicht is op duurzame vrede is het zaak volhardend te streven naar een situatie waarin mensen gevrijwaard zijn van angst, in waardigheid kunnen leven en hun eigen ontwikkeling ter hand kunnen nemen. Ieder conflict heeft zijn eigen dynamiek en geschiedenis. Samen met maatschappelijke organisaties uit conflictgebieden en in Nederland ontwikkelt het IKV de nodige politieke druk om vrede- en veiligheidsinitiatieven die uitgaan van het concept

human security op de agenda te krijgen. Gewone burgers hebben vaak de sleutel in handen om politieke oplossingen voor veiligheidsproblemen en conflicten te vinden. Burgeractivisten die inclusieve samenlevingen en democratisering van onderop nastreven, verdienen de ondersteuning van het IKV. Zij hebben de hulp van de internationale gemeenschap vaak hard nodig.

Het belang van legitieme multilaterale structuren

De dominante positie van de VS in het veiligheidsbeleid gaat samen met de vorming van gelegenheidscoalities, die allen hun eigen kortetermijnbelangen nastreven. Multilaterale kanalen die voor stabiliteit en veiligheid van meerdere partijen op lange termijn moeten zorgen, hebben minder invloed. De uitholling van de VN is hier een voorbeeld van. In 2005 blijkt dat bijvoorbeeld doordat de VS een prominent VN-criticaster als ambassadeur bij de VN aanstellen. De uitholling door de VS is des te erger omdat de EU als potentieel machtsblok een te weinig daadkrachtige houding toont bij vrede en veiligheidskwesties. De internationale gemeenschap is belangrijk om vrede en veiligheid mogelijk te maken, die volgens het IKV het best via multilaterale kanalen en het internationaal recht gehandhaafd kan worden. Wat men ook van de effectiviteit van de VN en EU mag vinden, er is geen ander legitiem alternatief. Positief is wel dat *the responsibility to protect*, het recht van burgers op bescherming van buitenaf als de staat er niet in slaagt hun veiligheid afdoende te garanderen of als de staat juist een van de belangrijkste geweldplegers is, nu een geaccepteerd principe is. Sinds de VN-hervormingen in 2005 is dat verankerd in de *VN Peace Commission*. Het belang van vrede en veiligheid staat anno 2005 veel centraler binnen de VN. Negatief is dat de VN en het internationaal recht niet meer de prominente rol spelen die ze in het verleden wel speelden, vanwege de vrijheden die vooral de Verenigde Staten zich toe-eigenen op het vlak van preventieve oorlog en de omgang met oorlogs- en terrorismeverdachten. Hierbij komt dat de Europese Unie onderling erg verdeeld is en, sinds het *echec* met het Europees grondwettelijk verdrag, verlamd is qua buitenlands beleid. De rol van de EU als aanjager van vrede en democratie in de aangrenzende landen. Het IKV blijft in al zijn stellingnamen de legitimiteit van de erkende multilaterale kanalen benadrukken en oproepen tot actieve betrokkenheid van de VN en de EU in conflicten zoals in Irak en Israël/Palestina.

Een andere belangrijke vredezaak die alleen multilateraal en in gezamenlijkheid kan worden aangepakt betreft de niet-verspreiding en vernietiging van kernwapens. Ook het non-proliferatieverdrag staat in 2005 onder grote druk. Kernwapenstaten willen hun nucleaire capaciteiten en de dreiging die daarvan uitgaat behouden. Vanuit economische en geopolitieke belangen staan ze toe dat er kernstaten in Azië en het Midden-Oosten bestaan die in gewapend conflict leven. Zo zien we in 2005 zorgelijke ontwikkelingen rondom de kernwapenambities van Iran, maar ook in een kernwapenstaat als Pakistan. Dit toont niet alleen het absoluut falen van de non-proliferatie aan, maar maakt ook dat een confrontatie over kernwapens en/of met gebruikmaking van kernwapens steeds dichterbij lijkt te komen. Het is verontrustend dat dit ook daadwerkelijk door een aantal invloedrijke *denktanks* en regeringsleiders als mogelijkheid geopperd wordt. Het IKV vindt dat er goede redenen zijn om bezorgd te zijn over de kernwapenkwestie en er naar te streven dat deze meer prominent op de agenda komt.

IKV in 2005

Het IKV voert campagnes en projecten uit met partners in Nederland, in de Westelijke Balkan, de Zuidelijke Kaukasus, het Midden-Oosten, Kasjmir en de Molukken. Deze hebben als bindend element: overbrugging van polarisatie, tegengaan van uitsluiting, werken aan conflictoplossing vanuit de *civil society*, verzoening en gerechtigheid en uitoefenen van politieke druk. In dit jaarverslag wordt hier verantwoording over afgelegd.

In ons werk in het Midden-Oosten wordt veel aandacht besteed aan Irak, vooral rondom de verkiezingen en het referendum over de nieuwe grondwet. Dit zijn positieve stappen naar een legitieme, eigen regering, die in de bevolking veel positieve energie vrijmaken. Toch zijn er gewelddadige krachten die de Irakese samenleving op basis van religieus-etnische gronden fragmenteren en in de richting van een burgeroorlog bewegen. Het IKV en zijn partners zoeken de dialoog, via vrouwengroepen, studenten en onafhankelijke media.

In Israël en de Palestijnse gebieden faciliteert het IKV gesprekken tussen Palestijnse en

Israëlische vredesactivisten om de nieuwe politieke realiteit goed in kaart te brengen. Deze nieuwe politieke realiteit blijkt onder meer uit de eenzijdige terugtrekking uit de Gazastrook. Er moet een nieuwe benadering gevonden worden om druk uit te oefenen op Israëlische politici en politiek-militaire instituten. Ook worden Nederlandse politici gewezen op de dubieuze rol van Israël wat betreft het nederzettingenbeleid en de bouw van de muur.

Verder wordt er een netwerk van burgeractivisten opgericht, onder de naam MECA (Middle East Citizens' Assembly).

In de Westelijke Balkan wordt in die gebieden waar interetniciteit tot problemen leidt, gewerkt aan het harmoniseren van de interetnische spanningen. Het IKV ondersteunt in Kosovo en Macedonië democratisering. Het ombuigen van de politieke cultuur die lange tijd op nepotisme en op het uitsluiten van bepaalde groepen is gebaseerd, is niet gemakkelijk. Het IKV betreft Nederlandse gemeenten en andere maatschappelijke organisaties bij deze democratiseringsprogramma's. Interessant is dat er in 2005 ook veel dialoog gevoerd wordt in Macedonië over de rol van religie. Met succes wordt gepleit voor de vrijheid van godsdienst. Een ander belangwekkend initiatief is om samen met een partnerorganisatie de situatie van de minderheden in Kosovo onder de aandacht te brengen en hun meer stem te geven. Ook oefent het IKV druk uit op de Nederlandse regering om haar rol in de val van Srebrenica te erkennen en verantwoordelijkheid te nemen. Het IKV voert in 2005 een brede campagne voor asielzoekers uit Srebrenica en coördineert en organiseert veel activiteiten rondom de tiende herdenking van de val van de enclave. Positief is het bijvoorbeeld dat onze Minister van Buitenlandse Zaken, na tien jaar aandringen van het IKV, persoonlijk aanwezig is bij de herdenking. Hij spreekt met de slachtoffers en vraagt ons voorafgaand aan zijn reis om advies. Het IKV en zijn partners oefenen ook veel druk uit op het Europese Parlement en de Raad van Europa om de toetreding tot de EU van de landen van ex-Joegoslavië mogelijk te maken. In de visie van het IKV is toetreding goed voor de veiligheid van de regio en voor het naleven van mensenrechten. Het is een positief teken dat de EU in 2005 het besluit neemt om Kroatië en Macedonië het toetredingspartnerschap aan te bieden en zich bezighoudt met de voorbereidingen van de statusonderhandelingen over Kosovo.

In de Molukken wordt met succes een vredesbeweging, de *Baku Bae movement*, opgericht. Deze slaagt erin om de gewelddadigheden rondom 25 april tot een minimum te beperken, ondanks de gespannen interreligieuze verhoudingen, en wint hierbij ook de steun van de politie en bestuurders. Daarnaast wordt een onafhankelijk radiostation opgericht dat naast radio-uitzendingen ook publiek debat zal organiseren over vrede en veiligheidskwesties.

In Kasjmir slaagt het IKV erin zijn partner, een onafhankelijke koepel van burgeractivisten waarin vrouwen-, studenten- en mensenrechtenorganisaties verenigd zijn, in contact te brengen met internationale allianties. Dat maakt het mogelijk om in hun campagnes de repressieve rol van de Indiase overheid in Kasjmir aan de kaak te stellen. Daarnaast nemen deze activisten het initiatief om noodhulp te verlenen na de aardbeving. Zij stimuleren de slachtoffers zich te organiseren en spreken de overheid aan op hun verantwoordelijkheden. Ook worden de eerste contacten gelegd tussen activisten uit het Indiase en het Pakistaanse gedeelte van Kasjmir.

In de Zuidelijke Kaukasus wordt gewerkt aan het opbouwen van vertrouwen tussen de verschillende partijen, die ieder sterke vijandsbeelden koesteren. Op basis van gedeeld leed, bijvoorbeeld van vermiste soldaten en andere gezamenlijke problemen in grensgebieden, wordt langzaam gewerkt aan verzoening. Hierbij wordt het regionale netwerk van burgeractivisten versterkt.

Tenslotte is het ook bijzonder dat het IKV in 2005 in de Vredesweek aandacht vraagt voor de noodzaak van ontspanning en dialoog in de eigen Nederlandse samenleving. Onder het motto 'Samen Verder' zijn een drietal bijeenkomsten georganiseerd in de Vredesweek.

Vooruitblik

Het werk dat het IKV uitvoert met zijn partners zal ook in de komende jaren nog doorgaan. De lijnen uit 2005 zullen de komende jaren doorgetrokken worden. Hieronder volgt een kleine opsomming:

- het belang van dialoog, communicatie en publieke actie om vijandsbeelden te doorbreken
- het versterken en emanciperen van burgerorganisaties in hun rol ten opzichte van de staat
- de lobby voor oplossingen die voor álle betrokkenen aanvaardbaar zijn
- het zichtbaar maken van bruggenbouwers, vooral ook de vrouwelijke bruggenbouwers
- het versterken van regionale netwerken van civiele vredesactivisten
- het stimuleren van debat rondom de spanningen in Nederland
- het weer op de agenda krijgen van Europa als vredesproject
- het vormgeven van een actief, civiel alternatief antwoord op terrorisme
- de aandacht vestigen op *human security*
- vergeten conflicten onder de aandacht brengen
- de rol die religie en identiteit (kunnen) spelen in conflicten bespreekbaar maken
- aandacht vragen voor waarheidsvinding, gerechtigheid en verzoening
- het weer op de agenda krijgen van kernontwapening en non-proliferatie van kernwapens
- inzichtelijk maken hoe confrontaties elders doorwerken in de Nederlandse samenleving

Het is niet voor niets dat het IKV zich afficheert met het motto 'Volhardend in Vrede'. Er is nog veel werk aan de winkel.

Jan van Montfort, Directeur

Vrede is vaak een lange weg gaan

BEWUSTWORDING IN NEDERLAND

Vredesweek 2005: Samen Verder!

In de bijna veertig jarige traditie van de Vredesweek, is het jaar 2005 vernieuwend te noemen. Deze Vredesweek wordt samen met organisaties van hindoes en moslims georganiseerd. De koepelorganisatie SPIOR, Stichting Platform Islamitische Organisaties Rijnmond, en Veelkleurige Religies Rotterdam, waarin hindoes vertegenwoordigd zijn, zijn twee van de vier organisatoren van de opening van de Vredesweek. De andere organisatoren zijn het Centrum voor Ontwikkelingssamenwerking Rijnmond en Midden Holland en het IKV. Een aantal aanbevelingen die de evaluatoren van de Vredesweek 2004 hebben gemaakt, worden direct ingevoerd. Zo is er op meer dan één plek een grote bijeenkomst. Naast de opening in Rotterdam, die een kleine tweehonderd bezoekers uit kerken en moskeeën trekt, vinden er ook bijeenkomsten plaats in Amsterdam en Utrecht. Veel bezoekers komen voor het eerst in aanraking met de Vredesweek en het IKV. De strategische samenwerking met andere organisaties werpt dus vruchten af. Zo is het debat in Amsterdam georganiseerd met de Rode Hoed en de bijeenkomst in Utrecht met het Moluks Historisch Museum.

Daarnaast organiseert een groot aantal plaatselijke groepen en kerkelijke gemeenten een of meerdere activiteiten tijdens de Vredesweek. Via de goed bezochte website www.vredesweek.nl wordt ook aan deze lokale activiteiten publiciteit gegeven. In Breda en Zwolle wordt het IKV door het Centrum voor Ontwikkelingssamenwerking (COS) gevraagd om toespraken bij de prijsuitreiking van de jaarlijkse gemeentelijke vredesprijs.

Niet alleen de samenwerking met diverse COSsen is verbeterd, maar ook op kerkelijk veld heeft het IKV met de Vredesweek zich beter geprofileerd. Tijdens de Kerkendag in april verspreidt het IKV duizenden folders en enkele Vredesweekposters. Een paar dagen later is het IKV aanwezig op het Bevrijdingsfestival te Amersfoort. Het materiaal dat voor scholen en kindernevendiensten is gemaakt, vindt o.a. aftrek via bladen als Zoutkorrel en de Eerste Dag. Daarnaast raadplegen diverse scholen ook rechtstreeks het materiaal op de vredesweek website.

Een van de andere aanbevelingen voor vernieuwing van de Vredesweek is dat de coördinatie meer in één hand moet liggen. Vanaf 2006 zal er één coördinator voor de Vredesweek worden aangesteld; deze begint reeds eind 2005 met haar werk.

De Vredeskrant is letterlijk voor het eerst veelkleurig, de acht pagina's in *fullcolour* worden weer aan alle predikanten van de Protestantse Kerk Nederland, de Remonstrantse Broederschap en de Doopsgezinde Sociëteit verspreid. In samenwerking met Pax Christi zijn ook aan alle parochies en bovengenoemde protestantse plaatselijke gemeenten liturgiekranten verkocht.

De buitenlandse gasten die tijdens de Vredesweek in Nederland zijn, komen uit Marokko, de Molukken en Macedonië. Daarnaast is een grote delegatie uit Kroatië aanwezig die bewust hun bezoek in de Nederlandse Vredesweek heeft gepland. Uit publicitair oogpunt is de Vredesweek een succes. Er is 40% meer publiciteit dan in 2004 en ook het aantal uitingen in nationale media, zoals Trouw, Volkskrant, Volzin en landelijke kerkelijke bladen en websites bedraagt meer dan de lokale en regionale pers. De afsluitende interreligieuze viering in de Koçatepe moskee die de Openingsdag in Rotterdam afsluit, wordt door de IKON radio uitgezonden.

Harmonisering van interetnische en interreligieuze relaties in Nederland

Een logische stap is om een projectmedewerker aan te stellen die zich concentreert op de spanningen tussen etnische groepen en religieuze groepen in Nederland. Deze medewerker werkt in 2005 aan de voorbereiding van de Vredesweek 2006, waarvan besloten is om het thema dat met het motto Samen Verder! samengevat is, uit te diepen. Directe taken zijn het onderhouden van goede samenwerkingsrelaties met diverse andere organisaties die zich met deze thematiek in Nederland bezighouden. De laatste maanden van 2005 vormen een periode waarin veel geïnvesteerd wordt in het vernieuwen en zoeken naar nieuwe samenwerkingsrelaties. Milli Görüs, Islam & Dialoog, Stichting Interreligieuze Dialoog, Platform Vredescultuur, Junior Planet zijn hier slechts enkele voorbeelden van. Ook wordt het initiatief oecumenisch gesprekscentrum Baby-

Ion weer nieuw leven ingeblazen en meer op het spoor gezet van thema's als terrorisme, onveiligheid, interreligieuze dialoog en vrijheid van meningsuiting.

Verhalen over oorlog

In 2005 zijn er twee edities van het uitwisselingsprogramma Verhalen over oorlog, één met Macedonië en één met de Zuidelijke Kaukasus. Het programma slaat een brug tussen het werk dat het IKV doet in de verschillende conflictgebieden en de Nederlandse samenleving.

Jongeren uit Nederland werken drie maanden bij een lokale partner van het IKV in een (post) conflictgebied. Tijdens de periode daar, worden ze gekoppeld aan een leeftijdgenoot van de lokale staf. Hierdoor wordt op zeer informeel en direct niveau kennis gemaakt en uitgewisseld tussen jongeren en groeit de betrokkenheid met een gebied. Het werken bij de partner stelt de Nederlandse jongeren ook in staat in korte periode diepgaande kennis op te doen over de sociale, politieke en economische situatie van het desbetreffende land. Na afloop van de drie maanden keren de Nederlanders terug, ieder vergezeld van een collega van de lokale kantoren. Een maand geven ze door heel Nederland gastlessen op middelbare scholen, bij studentenverenigingen en politieke jongerenpartijen. Daarnaast organiseren ze een aantal andere activiteiten om het desbetreffende gebied onder de aandacht te brengen.

In 2005 is de animo voor deelname aan het project weer groot. Uiteindelijk worden zeven jongeren uit Nederland en zeven jongeren uit een (post) conflictgebied geselecteerd. De eerste groep vertrekt in januari naar Macedonië. De drie Nederlandse deelnemers maken kennis met hun Macedonische *counterpartners* tijdens een voorbereidingsweekend in Ohrid en Kumanovo. Daarna gaan ze aan de slag bij de partnerorganisaties in Skopje, Gostivar en Kumanovo. Drie maanden lang concentreren ze zich op de etnische spanningen die er binnen dit land bestaan. De tweede groep van vier Nederlandse deelnemers vertrekt in augustus naar de Zuidelijke Kaukasus. In Tbilisi (Georgië, neutraal terrein) ontmoeten ze de Kaukasische deelnemers en volgen een trainingsweek. Daarna verlaten ze Georgië en vertrekken naar Armenië, Azerbeidzjan en Nagorno Karabach. Daar werken ze drie maanden lang bij een partnerorganisatie alvorens ze terugkeren naar Nederland om hun 'verhaal' te doen. Ook tussentijds ontmoeten ze elkaar om hun verhalen al zo veel mogelijk op elkaar af te stemmen.

Het succes van het project hangt in grote mate af van de wijze waarop de jongeren gezamenlijk hun ervaringen overbrengen in Nederland: gedurende het laatste deel van de stage, de maand in Nederland, moeten ze in staat zijn zoveel mogelijk jongeren over het gebied waar ze geweest zijn te vertellen. Beide groepen slagen hierin goed: op creatieve, inspirerende en informatieve wijze hebben ze allerlei activiteiten georganiseerd en vormgegeven om Macedonië en de Zuidelijke Kaukasus onder de aandacht te brengen van Nederlandse jongeren. Het sterke van dit project is, dat er jongeren uit het gebied aanwezig zijn.

Naast een groot aantal gastlessen op middelbare scholen en gastcolleges op universiteiten, organiseren beide groepen een culturele avond en nemen ze actief deel aan debatten georganiseerd door het IKV in Nieuwspoor in Den Haag. De eerste groep ontwikkelt ter ondersteuning van de presentaties een folder waarop een kaart van Macedonië aan de ene kant staat en informatie over het land en het project aan de andere kant. De tweede groep maakt een informatieve PowerPoint presentatie waarin foto's verwerkt zijn uit Armenië, Azerbeidzjan en Nagorno Karabach. Beide groepen ontwikkelen een conflict simulatie spel, bedoeld voor studenten. Dit is een groot succes, omdat studenten op deze manier zich heel actief moeten inleven en inlezen in de situatie van de desbetreffende gebieden.

De media heeft ook aandacht voor het project. Verschillende regionale kranten interviewen de deelnemers, een populaire *glossy* tijdschrift schrijft een artikel over een van de Macedonische deelnemers en een van de Nederlandse deelnemers heeft gedurende haar verblijf bij de partnerorganisatie wekelijks een radiocolumn van vijf minuten op Radio 1.

Het directe contact, de mogelijkheid om te praten en vragen te stellen aan mensen uit een conflictgebied en de persoonlijke verhalen, kortom deze vorm van *peer education* blijkt enorm goed te werken als het gaat om bewustwording. Daarnaast is de creatieve inbreng van de stagiaires zelf bijzonder inspirerend, origineel en overtuigend.

Onderwijs

De uitwisselingen met Palestijnse en Marokkaanse scholen zijn in het project *Sharing Stories* ook in 2005 voortgezet. Het concept van uitwisselen via internet mag zich in grote belangstelling van onderwijsinstanties verheugen. Kennisnet maakt reclame met de uitwisselingen en ook makers van lesmateriaal nemen het graag op. Diverse projectleiders uit het Balkanteam hebben contact met onderwijsinstellingen, deels universitair onderwijs en deels makers van lespakketten voor lager en voortgezet onderwijs. De IKV-leerstoel 'Burgerinitiatieven in oorlogssituaties' aan de Vrije Universiteit wordt in 2005 officieel geïnaugureerd met een indrukwekkende speech van voormalig algemeen secretaris Mient Jan Faber over Srebrenica en het concept van *human security*. Voorafgaand aan de inauguratie organiseert het IKV een seminar waarin voorbeelden gegeven worden van burger vredesinitiatieven.

Ook is het IKV een geliefde stageplaats voor studenten politicologie, internationale betrekkingen en conflictstudies. Daarnaast vinden ook andere studenten uit hbo en hoger onderwijs hun plek bij het IKV.

Jongeren van Verhalen over Oorlog tijdens de voorbereidingsbijeenkomst

PROJECTEN: ZUIDOOST-EUROPA

1. Bosnië en Herzegovina: in het teken van 10 jaar na Srebrenica

De oorlog uit de jaren negentig heeft diepe wonden geslagen in de Bosnische samenleving. Het overheidsapparaat van de staat Bosnië-Herzegovina is tien jaar na het Dayton Akkoord nog steeds in opbouw; corruptie en georganiseerde misdaad zijn nog sterk aanwezig. De politieke partijen zijn meestal op etnische basis georganiseerd. De drie etnische groepen, Serviërs, Kroaten en Bosniërs, doen niet graag mee aan een coherent beleid op alle niveaus. In de drie leefgemeenschappen onderwijzen de scholen nog steeds hun eigen versie van de geschiedenis.

Bosnië en Herzegovina blijft geregeerd door de internationale gemeenschap aan de ene kant en de nationalistische partijen aan de andere. In 2005 is verder gewerkt aan een snelle overdracht van taken aan de Bosnische autoriteiten. De internationale gemeenschap draagt een grote verantwoordelijkheid omdat ze de interne verdeeldheid lang heeft ondersteund. In het belang van stabiliteit in de Westelijke Balkan is verdere aanwezigheid en betrokkenheid van de internationale gemeenschap gewenst totdat democratie beter verankerd is.

De doelstelling van het werk van het IKV in Bosnië en Herzegovina is samen te vatten met de steekwoorden interetnische samenwerking en burgerparticipatie. Participatie van vrouwen en jongeren staan hierbij voorop.

Srebrenica

Tien jaar na de oorlog zijn de Serviërs nog altijd verdeeld over de genocide in Srebrenica. Veel Serviërs minimaliseren de gruweldaden en vinden dat de Serviërs evenveel hebben geleden. In het Servische parlement wordt in juli 2005 een minuut stilte gehouden voor de slachtoffers van Srebrenica. Voor het eerst in de geschiedenis zijn vertegenwoordigers van de regerende coalitie op de herdenking in Srebrenica aanwezig. Nationalistische Servische partijen ontkennen de Servische verantwoordelijkheid voor Srebrenica nog steeds. Het is het jaar waarin voor het eerst op de Servische televisie opnamen te zien zijn van executies in Srebrenica, de video van de Schorpioenen, doet ook weer in Bosnië veel stof opwaaien. De twee grootste oorlogsmisdadigers, Karadzic en Mladic zijn nog steeds voortvluchtig. Srebrenica neemt in het totaal van het werk van het IKV met betrekking tot Zuidoost-Europa een bijzondere plaats in.

Het IKV steunt al jaren de Campagne voor Waarheid en Gerechtigheid die overlevenden van Srebrenica voeren. De herdenking van de val van Srebrenica en de manier waarop Nederland de afgelopen tien jaar heeft geworsteld met deze 'zwarte bladzijde', is de belangrijkste activiteit van het IKV in 2005. Het IKV is van mening dat Nederland op een slechte manier is omgesprongen met de bijzondere verplichtingen tegenover de overlevenden en de nabestaanden van Srebrenica. Een half jaar lang is op de website van het IKV een fotogalerij van vermoorde en vermiste Srebrenica-mannen te zien. In mei vindt een bijeenkomst over Srebrenica plaats in samenwerking met het Bosnische Platform voor Jongeren. De bekende voorvechtster voor waarheid en gerechtigheid, mevrouw Natasa Kandic van het Humanitarian Law Centre in Belgrado, is een van de sprekers evenals de voormalig tolk van Dutchbat, Hasan Nuhanovic. Het is ook moment voor de lancering van de brede Campagne voor Asielzoekers uit Srebrenica. Door middel van een moreel appèl, ondersteund door verschillende maatschappelijke organisaties en talloze individuen, doet het IKV een beroep op de politiek om een groep van ongeveer 200 asielzoekers uit Srebrenica een verblijfsvergunning te geven. In de Tweede Kamer wordt in juni een fototentoonstelling geopend met een aantal heel indrukwekkende foto's van de Srebrenica-tragedie van de prominente Bosnische fotograaf Tarik Samarah. Het IKV stelt een liturgisch pakket samen dat onder parochies en kerkelijke gemeenten verspreid wordt. Samen met een aantal kerkelijke groepen wordt een nachtwake gehouden in Den Haag. In Amsterdam wordt een debat georganiseerd waarin Srebrenica bekeken wordt vanuit theologisch en pastoraal perspectief. Het is een gezamenlijk initiatief van het IKON-pastoraat, de Raad van Kerken in Nederland en IKV. Samen met Politiek Comité Stari Most en het Bosnië Herzegovina Platform wordt op 11 juli in Den Haag de jaarlijkse herdenking van de val van Srebrenica georganiseerd. Dezelfde dag

heeft een prominente delegatie (gemeenten Winschoten en Heumen, het Kamp Westerbork en het IKV) deelgenomen aan de herdenking in Potocari/Srebrenica. Enkele delegatieleden spreken op de aansluitende internationale conferentie in Sarajevo.

Tentoonstelling van Tarik Samarah in Bosnië

Het IKV heeft in 2005 verdere ondersteuning gegeven aan SDIC (Srebrenica Documentatie- en Informatie Centrum) dat foto's, artikelen, persoonlijke onderwerpen verzameld over de Srebrenica-tragedie. De samenwerkingsrelatie van het herinneringscentrum Kamp Westerbork en het Herdenkingscentrum Potocari is verder bestendigd door over en weer bezoek. Concrete afspraken zijn gemaakt over hoe Kamp Westerbork en anderen vanuit Nederland het Herdenkingscentrum en diverse verenigingen van overlevenden en nabestaanden van Srebrenica kunnen ondersteunen.

Ook heeft het IKV samen met de gemeenten Winschoten en Heumen verder ingezet op de versterking van het lokaal bestuur van Srebrenica, waarbij burgerparticipatie en goed lokaal bestuur de centrale lijnen vormen – als voorwaarde voor duurzame terugkeer van vluchtelingen. In 2005 ligt het accent op steun aan een gemeentelijk jeugdbeleid en een jongerencentrum in Srebrenica. Burgerparticipatie is ook door middel van steun aan het Podrinje-project gestimuleerd. Het *Forum of Srebrenica Citizens* organiseert in 2005 een aantal bijeenkomsten over politiek gevoelige onderwerpen en andere heikele thema's.

Daarnaast faciliteert het IKV juridische initiatieven van nabestaanden van Srebrenica. In mei en juni vinden voorlopige getuigenverhooren plaats waarbij een aantal Nederlandse politici en hoge militairen verhoord zijn. Het IKV heeft de betrokkene overlevenden in staat gesteld om de zittingen van de rechtbank bij te wonen.

2. Kroatië: toetredingspartnerschap

Kroatië lijkt na Slovenië een van de landen uit voormalig Joegoslavië dat zich aardig hersteld heeft van de oorlog. Er zijn geen grote problemen met de rechtshandhaving en er is respect voor fundamentele rechten. Wel staat de onafhankelijkheid van de rechtspraak nog steeds ter discussie. Kroatië moet ook extra maatregelen nemen waarmee de rechten van minderheden, vooral de Servische minderheid, volledig gerespecteerd zullen worden. Er moet nog veel gedaan

worden om de terugkeer van Servische vluchtelingen uit Servië en Bosnië beter te begeleiden. Ook de strijd tegen corruptie moet krachtadiger worden.

In maart 2005 wordt de opening van de toetredingsonderhandelingen met Kroatië (waartoe in 2004 was besloten) door de Raad van Europa uitgesteld, omdat Kroatië niet voldoende meewerkt met het Joegoslavië-tribunaal. Zeven maanden later adviseert het tribunaal alsnog positief en starten de onderhandelingen. Net daarvoor is de meest gezochte Kroatische oorlogsmisdadiger, generaal Gotovina in Spanje opgepakt. De EU Commissie stelt een toetredingspartnerschap voor. Dit is een positief teken en een voorbeeld voor de regio.

Het IKV werkt in West- en Zuid-Kroatië aan versterking van de lokale democratie waarbij de samenwerking tussen lokaal bestuur en niet gouvernementele organisaties voorop staat. Het accent ligt op ondersteuning van jongerenbeleid en integratie van vluchtelingen en ontheemden. Door de capaciteiten van zowel lokale bestuurders en ambtenaren als van vertegenwoordigers van maatschappelijke organisaties te verbeteren, wordt de samenwerking tussen lokale politiek en burgers gestimuleerd. Ook wordt de relatie tussen lokale en hogere structuren verbeterd. De ervaringen die Nederlandse gemeenten hebben met internationale samenwerking, worden - ook met het oog op het toekomstig lidmaatschap van Kroatië van de Europese Unie - regelmatig als voorbeeld gebruikt.

Democratisering op lokaal niveau

Een maand voor de gemeentelijke verkiezingen in Kroatië organiseert het IKV in het kader van het programma *Over the Rainbow* dat door de Kroatische partnerorganisatie PRONI in samenwerking met Centrum Kontakt der Continenten wordt uitgevoerd, een bijeenkomst. Ruim tachtig vertegenwoordigers van gemeenten, organisaties uit diverse delen van Kroatië overleggen er over de ontwikkelingen in hun land. Hoe gaat het met de democratisering, wat zijn de perspectieven in het kader van de Europese integratie? Hoe kunnen burgers en gemeenten beter samenwerken aan de ontwikkeling van hun eigen stad en streek? Diverse sprekers uit binnen- en buitenland, waaronder de Nederlandse ambassadeur in Kroatië, leveren een bijdrage aan de discussies over deze vragen. De uitkomsten van dit seminar, de zogenaamde Topusko Recommendations geven concrete suggesties aan gemeenten en burgergroepen.

In september brengt een delegatie van ruim veertig mensen een studiebezoek aan Nederland. Onder hen zijn burgemeesters, wethouders en ambtenaren, jeugdwerkers en vertegenwoordigers van jeugdcentra uit de voormalige oorlogsgebieden in West- en Zuid-Kroatië. Ook medewerkers van vluchtelingen-, vrouwen- en milieuorganisaties zijn erbij. De Kroatische delegatie bezoekt o.a. het Joegoslavië-tribunaal in Den Haag, de Vereniging van Nederlandse gemeenten, de gemeenten Tilburg, Soest, Voorst, Renkum en Wageningen. Tijdens de bezoeken aan de Nederlandse gemeenten wordt aandacht besteed aan het functioneren van de lokale politiek met de nadruk op burgerparticipatie, jongeren- en ouderenbeleid, sociaal beleid, economie en werkgelegenheidsprojecten, de positie van vrouwen en minderheden en aan kunst en cultuur. Dat laatste vooral ook waar verbanden worden gelegd met het onderwijs. Doel van het bezoek is de deelnemers uit Kroatië een goed beeld te geven van de Nederlandse lokale democratie, met constructieve en uitdagende voorbeelden van burgerparticipatie en creatieve vormen van samenwerking tussen lokale overheid en maatschappelijke organisaties. Het is ook een kennismaking met de problemen die Nederland heeft met integratie en maatschappelijke betrokkenheid.

3. Servië & Montenegro en Kosovo: in de ban van de toekomst van Kosovo

Veel mensen in de Balkan kijken in 2005 met spanning naar Kosovo. Sinds de NAVO in 1999 een einde maakt aan de Servische overheersing in Kosovo, staat het gebied onder bestuur van de Verenigde Naties (UNMIK), al is het op papier nog onderdeel van Servië. Als het in 2004 opnieuw tot geweld komt tussen de Albanese inwoners en de Servische ontstaat er grote kritiek op het VN-beleid en wordt besloten tot een evaluatie.

Het evaluatierapport wordt in oktober 2005 gepresenteerd. Onderzoeker Kai Eide concludeert dat het tijd is om met de statusonderhandelingen te beginnen. Op deze uitkomst heeft men in Belgrado en Pristina lang gewacht. De blik kan weer op de toekomst gericht worden. De maanden ervoor heerst er een soort 'stilte voor de storm'. Als in maart een arrestatiebevel van het Joegoslavië-tribunaal uitgevaardigd wordt tegen de Kosovaarse president Haradinaj roept deze de bevolking op vooral rustig te blijven en vertrekt hij zonder ophef vrijwillig naar Den Haag. In de straten doen burgerorganisaties een beroep op de demonstranten op om hun protesten vreedzaam te laten verlopen, om het onderhandelingsproces niet in gevaar te brengen. Kort na de acceptatie van het rapport van Eide door de VN, stelt de Secretaris Generaal Kofi Annan de bekende diplomaat Martti Ahtisaari aan om de onderhandelingen te gaan leiden. Deze begint in de laatste maanden van 2005 aan een pendeldiplomatie tussen Belgrado en Pristina waarin de onderhandelingscommissies worden voorbereid en de standpunten bepaald, ter voorbereiding op de onderhandelingen zelf die in 2006 van start zullen gaan.

Parallel aan het Kosovo-proces loopt in Servië en Montenegro de discussie over de toekomst van Montenegro. Zoals afgesproken bij de oprichting van de unie in 2003, is besloten dat beide deelstaten na drie jaar een referendum uit mogen roepen over de toekomst van de samenwerking. Dat heeft Montenegro prompt gedaan toen het daarvoor de mogelijkheid kreeg. Het referendum zal overigens pas in 2006 in Montenegro plaatsvinden. Sindsdien zijn de twee staten in discussie over de voorwaarden van het referendum. De kans is groot dat Servië in 2006 twee van haar gebiedsdelen zal verliezen .

Omdat in Servië en Kosovo de etnische spanningen nog altijd aan de oppervlakte liggen, is dit het werkterrein van het IKV. We werken in Servië en Kosovo aan het verminderen van de spanningen tussen de Albanezen en de Serven, zowel in Kosovo als tussen Kosovo en Servië. In de Servische provincie Vojvodina werkt het IKV aan het verbeteren van de multi-etnische verhoudingen tussen de meer dan 25 etniciteiten die de Vojvodina bevolken.

De brug over de Ibar verdeelt het Servische en het Albanese gedeelte van Mitrovica

Mitrovica

In de verdeelde stad Mitrovica werkt het IKV samen met *Community Building Mitrovica (CBM)* om de verhoudingen tussen de verschillende etnische groepen in die stad te normaliseren. 2005 is een succesvol jaar met talloze nieuwe activiteiten, waaronder een aantal zeer grote: CBM is intensief betrokken bij verschillende projecten om de terugkeer van vluchtelingen en ontheemden mogelijk te maken. Ook is 2005 het jaar waarin CBM een nieuw magazine 'M' publiceert. Het komt in drie talen uit en informeert de mensen uit de verdeelde stad over elkaar en bestrijdt vijandsbeelden. Er is een zichtbare groei in de professionaliteit van de organisatie, mede dankzij een door ICCO gefinancierd trainingsprogramma waarvan ook IKV-partners IPG en IPK uit Macedonië profiteren. CBM wordt steeds meer erkend, wat blijkt uit de toename van uitnodigingen voor deelname aan nationale en internationale politieke debatten. Ook op lokaal niveau is CBM vaak het aanspreekpunt als het gaat om het leggen van contact met 'de andere kant van de stad'.

Our Future

Via studiebezoeken brengt het IKV samen met *Integra* uit Kosovo en *Fractal* uit Servië jongeren uit Kosovo, Servië en Nederland in contact met elkaar. Het studiethema Europese integratie wordt gebruikt als trekker en tegelijkertijd doen de jongeren nieuwe en verrijkende ervaringen op door direct contact met elkaar. Er vinden onder meer bezoeken van Serviërs aan Kosovo en Albanen aan Servië plaats. In dit derde opeenvolgende jaar is het netwerk van het *Our Future*-project verder uitgebreid en geïntensiveerd, wat op zichzelf weer tot nieuwe initiatieven vanuit de jongeren leidt.

Vojvodina

Horizontal linking is niet alleen de kern van het *Our Future*-project, maar ook van 'Focus Vojvodina', een project waarin vier gemeentes uit de Noord-Servische provincie Vojvodina en vier gemeentes uit Nederland samenwerken. In samenwerking met de internationale afdeling van de Vereniging van Nederlandse gemeenten, de regionale organisatie *Citizens' Pact for South Eastern Europe*, en een Poolse organisatie werkt het IKV aan vergroting van multi-etnische burgerparticipatie. De vier deelnemende Vojvodina-gemeenten volgen met hun projectteams een cursus projectcyclus beheer en brengen werkbezoeken aan de Nederland en Polen. In september worden vertegenwoordigers van lokale besturen, burgerorganisaties en journalisten uit Vojvodina getraind. De trainers, afkomstig van een Poolse organisatie, helpen met de planning van activiteiten.

In samenwerking met de partners heeft het IKV vanuit Den Haag in 2005 het proces van de status van Kosovo van nabij gevolgd. Na bezoeken aan Brussel en de regio treedt het IKV naar buiten met een standpunt over de toekomst van Kosovo: "een onafhankelijk en ongedeeld Kosovo met een speciale positie voor de minderheden". Via gesprekken, nieuwsbrieven en publieksbijeenkomsten hebben we onze mening onder de aandacht gebracht. Samen met onze Nederlandse partners Press Now, Pax Christi, Publik Partizan, Alfred Mozer Stichting, Academic Training Association en het FNV organiseert het IKV in de herfst een publiek debat in de Balie waar de opkomst alle verwachtingen overtreft.

Natuurlijk zijn de partners van het IKV ook als sprekers bij het evenement in De Balie aanwezig. Verder nemen de partners van het IKV elk regelmatig deel aan internationale bijeenkomsten. Zij zijn betrokken bij de regionale organisatie *Citizens' Pact for South Eastern Europe*.

4. Macedonië: decentralisatie, godsdienstvrijheid en de EU

Lange tijd lukt het Macedonië buiten de burgeroorlog te blijven die in de jaren negentig op de Balkan woedt. In 2001, als de vrede tussen Bosnië-Herzegovina, Kroatië en Servië al gesloten is, komt het toch tot een kortlopend conflict in Macedonië. De etnisch Albanen (25% van de bevolking) komen in opstand tegen de Macedonische staat. Het IKV is dan al ruim een jaar actief in Macedonië en is ook tijdens en na het conflict in Macedonië aan de vrede blijven werken.

Macedonië lijkt zich de laatste jaren gestabiliseerd te hebben. Het aantal etnische incidenten is beperkt. Toch zijn er onderhuidse spanningen die het land van tijd tot tijd in crisis brengen, waardoor de verwachtingen voor de toekomst onduidelijk blijven. 2005 staat voor een belangrijk deel in het teken van de gemeenteraadsverkiezingen. De nieuwe decentralisatiewet - de introductie ervan stelt de etnische verhoudingen eind 2004 nog op scherp - moet het politiek bestuur dichterbij de burgers brengen en meer zeggenschap geven aan de minderheden. De verkiezingen verlopen redelijk volgens het boekje, maar door het gebrek aan kennis onder politici en ambtenaren laat de uitvoering van de decentralisatiewet nog verontrustend veel te wensen over.

Een ander belangrijk onderwerp is Europa. De EU maakt het in december erg spannend, wanneer de ministers van buitenlandse zaken een negatief oordeel geven over Macedonië. Gelukkig besluiten de regeringsleiders van de EU een aantal dagen later anders en mag Macedonië toch verder in het toetredingsproces. Het signaal is duidelijk: met de zittende EU-landen kan Macedonië zich nog lang niet meten.

Een terrein waarop de etnische spanningen telkens opnieuw zichtbaar worden, is de religie. De Macedonische staat mengt zich hierin, door de Macedonische kerk als de nationale kerk voor te trekken ten opzichte van andere religies. De gevangenneming van Bisschop Jovan in juni 2005 - hij zou zich door zijn overstap naar de Servisch-orthodoxe religie tegen de staat hebben gekeerd - is hier een voorbeeld van. Het is zo'n grove inbreuk op de vrijheid van religie dat ook de internationale gemeenschap zich ermee bemoeit.

Het IKV werkt in Macedonië aan het verminderen van de directe spanningen door burgers van verschillende etnische achtergronden met elkaar in contact te brengen. Daarnaast richt het zich op terreinen die gevoelig zijn voor de onderliggende spanningen, zoals vrije media, vrijheid van religie en het afleggen van verantwoording door de politici.

IPG en IPK

Het IKV werkt met *Inter-ethnic Project Kumanovo* (IPK) aan de integratie van jongeren van verschillende etnische achtergronden. Zij maken samen een professioneel tijdschrift en verspreiden dat onder hun leeftijdsgenoten Kumanovo en omstreken. Deze regio is door het conflict van 2001 ernstig verdeeld geraakt. Voor jongeren valt er in dit deel van Macedonië niets te beleven. Het is een erg populair project, dat talloze nieuwe initiatieven oplevert die vanuit de jongeren zelf genomen worden. In Kumanovo blijkt dat er op lokaal niveau geen jongerenbeleid wordt gemaakt, terwijl dit op landelijk niveau al is gedecentraliseerd. IPK is naar de lokale gemeente gestapt om hen om opheldering te vragen. In Gostivar brengt *Inter-ethnic Project Gostivar* (IPG) wekelijks een krant uit waarin in 2005 het decentralisatieproces nauwkeurig en kritisch wordt verslagen. Dit slaat aan bij de bevolking zodat de oplage tijdelijk verdubbeld wordt en de krant in plaats van twee keer zo vaak verschijnt. De krant heeft een identieke inhoud in het Albanees en het Macedonisch. Doordat de krant ongebonden is aan politieke partijen en bedrijfsbelangen, vormt de krant een waardevolle bijdrage aan de vrije pers in Macedonië. In 2005 werkt de krant met de hulp van deskundigen van Press Now aan verdere professionalisering. IPG en IPK zijn beide in samenwerking met lokale organisaties opgericht door het IKV. Om ze echt klaar te stomen om op eigen benen te staan, is in 2005 een programma opgezet met ICCO en een aantal andere lokale organisaties voor een aantal capaciteitsversterkende trainingen. IPK heeft tot in de herfst van 2005 ondersteuning gehad van een internationaal adviseur.

Helsinki Comité

Samen met het Macedonische Helsinki Comité wordt zowel in Macedonië als in Nederland in 2005 een groot aantal bijeenkomsten georganiseerd waarin vertegenwoordigers van de diverse religieuze stromingen samen komen (waar o.a. interessante vergelijkingen getrokken worden met de interreligieuze samenwerking in Lombok en Kanaleneiland in Utrecht) en wordt er actief lobby gevoerd bij de nationale en internationale overheden voor vrijheid van religie. Winst is er met de druk om de kwestie Jovan hoog op de agenda van de Europese en Macedonische

beleidsmakers te krijgen. Al in 2004 wordt het Helsinki Comité dankzij zijn grote expertise door de overheid gevraagd om mee te denken over de nieuw te ontwikkelen wet voor vrijheid van religie. Het Helsinki Comité roept de politici ter verantwoording en schuwt kritiek niet. Politieke lobby is er in 2005 ook op het onderwerp EU. Na de negatieve beslissing over het kandidaatlidmaatschap heeft het IKV de Nederlandse beleidsmakers overtuigt van de negatieve consequenties van dat besluit. Net voor het jaar ten einde is, beslist de EU dat Macedonië toch net als Kroatië het toetredingspartnerschap aangeboden krijgt.

In Nederland wordt Macedonië via het project 'Verhalen over Oorlog' onder de aandacht gebracht. Ze laten scholieren en studenten kennismaken met de Macedonische cultuur en de politieke werkelijkheid van het relatief onbekende EU-kandidaatlid. Regelmatig doen stagiairs onderzoek in Macedonië naar actuele thema's als de segregatie in het onderwijs en het decentralisatieproces. De activiteiten met universiteiten breiden zich in 2005 verder uit tot meer structurele samenwerking in stageprojecten en colleges.

5. Regionale Projecten

Citizens' Pact voor Zuidoost-Europa

In Novi Sad, Servië, zetelt het secretariaat van *Citizens' Pact for South Eastern Europe*. Het is een samenwerkingsverband van meer dan honderd burgerorganisaties en lokale overheden. Ze werken aan ontwikkeling van lokale democratie, met name aan jeugdparticipatie in publieke besluitvorming. In zes gemeenschappen in Roemenië, Servië en Montenegro en in Bosnië-Herzegovina zijn jeugdactieplannen opgesteld. Ook is een *pilot project* uitgevoerd in Servië.

Het jaar 2005 staat o.a. in het teken van de campagne voor afschaffing van visumplicht. Een vredeskaravaan bezoekt twaalf steden in de regio. Ludieke acties, vertoningen en workshops worden georganiseerd. Citizens' Pact organiseert een schrijfwedstrijd en veel jongeren sturen verhalen in over de rijen mensen die voor de ambassades staan om een visum aan te vragen. De twintig beste verhalen worden gepubliceerd in het boek *'Best stories from the visa queues'* dat gebruikt zal worden voor de verdere promotie van Visa Campagne.

Citizens' Pact organiseert ook een onderdeel van het EXIT festival dat jaarlijks in Novi Sad wordt

Citizens' Pact is al jaren bezig met de lobby voor meer bewegingsvrijheid

gehouden. Meer dan zeventig organisaties uit Kroatië, Bosnië-Herzegovina, Macedonië, Bulgarije, Servië en Montenegro en Kosovo presenteren zich op het *NGO Podium* tijdens het EXIT festival.

Samen met de lidorganisatie *Community Building Mitrovica* organiseert het Citizens' Pact de conferentie 'Bewegingsvrijheid voor burgers van Kosovo'. Meer dan vijftig vertegenwoordigers van diverse organisaties, lokale overheden en internationale organisaties discussiëren over bewegingsvrijheid als een van de basismensenrechten.

In de provincie Vojvodina ondersteunt het Citizens' Pact het project 'Focus Vojvodina', waar meer dan 25 etnische groepen wonen. In het kader van een project met *Transparency Serbia* worden er twee seminars georganiseerd voor middelkleine bedrijven en journalisten die werken aan de efficiënte publieke aanschaf van goederen. Met het Centrum voor vrede en democratie is aan het eind van het jaar het project gestart 'Strijd tegen corruptie in lokale gemeenschappen'. Het idee is om een school op te richten voor de strijd tegen corruptie en conflicterende belangen, die regelmatig seminars over dit onderwerp zal organiseren.

Citizens' Pact werkt ook samen met *One World South East Europe*, een regionale editie van het *One World* netwerk, en organiseert in 2005 drie workshops met hen.

Balkan-partnerconferentie in Pirovac

Een paar maanden na de partnerconferentie van het IKV komen de IKV-partners in oktober naar Pirovac (Kroatië) om samen met de IKV-Balkan medewerkers vijf dagen lang het Balkan-beleid nader te bespreken. Na de oorlogen van de jaren negentig en 2001, heeft het beleid van de afgelopen jaren zich vooral gericht op kleinschalige projecten waarin mensen van verschillende etniciteit en religieuze overtuiging met elkaar in contact worden gebracht en waarin gestreefd wordt naar meer maatschappelijke participatie van burgers. In Pirovac worden deze jaren geëvalueerd en wordt geconcludeerd om naast deze lokale focus, ons net als in de jaren negentig weer meer op het grootschaliger politieke lobbywerk te gaan richten met als grote thema's: Europese integratie, decentralisatie en waarheidsvinding. Drie thema's die in dit postconflict gebied de kans op herhaling van conflict zullen moeten uitsluiten.

PROJECTEN: ZUIDELIJKE KAVKASUS

1. Georgië: Toenemende aandacht voor conflicten in Georgië

De onafhankelijkheid van Georgië wordt begin jaren negentig direct gevolgd door twee interne conflicten: om Zuid-Ossetië en Abkhazië. Midden jaren negentig bemiddelt Rusland, zodat het tot een wapenstilstand komt. Sinds die tijd wordt er bijna niet meer gevochten, maar zijn de conflicten bevroren. Zuid-Ossetië en Abkhazië functioneren als aparte landen met een eigen regering. In 2004 komt na de Rozenrevolutie Michael Saakashvili aan de macht in Georgië. Hij belooft om voor het eind van zijn ambtstermijn beide gebieden weer in te lijven bij Georgië. Hierdoor zijn de spanningen vooral in Zuid-Ossetië weer opgelaid.

De Georgische overheid heeft in het afgelopen jaar twee grote successen behaald. In de eerste plaats bezoekt de Amerikaanse president George Bush de hoofdstad Tbilisi in mei van het jaar en spreekt hij zijn steun uit voor de Georgische democratie. Daarnaast wordt na maanden onderhandelen een akkoord bereikt met de Russen over de terugtrekking van Russische militaire bases. Verder is de situatie minder rooskleurig. Burgers vinden de economische ontwikkeling niet snel genoeg gaan, en nationale en internationale mensenrechtenorganisaties spreken bij herhaling hun zorg uit over het democratisch gehalte van het Georgische bestuur, over het gebrek aan respect voor mensenrechten en persvrijheid. De situatie in de conflictgebieden is nauwelijks veranderd. Met name in Zuid-Ossetië lopen de spanningen met regelmaat hoog op, hoewel beide presidenten met voorstellen zijn gekomen.

Het IKV stimuleert initiatieven die de veiligheid van burgers in conflictgebieden bevorderen en betreft samen met partnerorganisaties de lokale bevolking bij vredesinitiatieven. Daarnaast

voert het IKV lobby- en bewustwordingsactiviteiten uit in Nederland en in de Europese Unie over de Zuidelijke Kaukasus.

Tot begin 2005 heeft de bemoeienis van het IKV met Georgië zich vooral geconcentreerd op het faciliteren van ontmoetingen tussen Armeniërs en Azerbeidzjani. De conflicten in Georgië zelf, die redelijk rustig leken en toch ook kleiner van schaal waren dan het conflict om Nagorno Karabach, kregen geen speciale aandacht. Omdat sinds het aantreden van Saakashvili de conflicten meer gespannen zijn dan voorheen, heeft het IKV in 2005 haar programma's in Georgië meer gescheiden van de programma's rondom Nagorno Karabach.

Zuid-Ossetië

In mei 2005 reizen IKV medewerkers naar het conflictgebied Zuid-Ossetië en spreken met verschillende mensen in de Georgische hoofdstad Tbilisi die zich bezighouden met het conflict. In 2006 zal het IKV de opgedane contacten verder uitbouwen en in activiteiten vertalen. Hierbij zal met zowel Georgische als Ossetische organisaties worden samengewerkt. Daarnaast is in de bestaande regionale projecten grotere aandacht voor Zuid-Ossetië. Zo ligt de focus van het project *Crossing Borders*, gericht op samenwerking over grenzen heen, niet meer alleen het grensgebied tussen Georgië, Armenië en Azerbeidzjan. Het grensgebied tussen Rusland en Georgië, waar ook Zuid-Ossetië ligt, wordt nu ook in dit project betrokken.

IKV medewerkers samen met hCa Georgië in het dorp Disevi, Zuid-Ossetië

Vermiste soldaten en gijzelingen

Ook in het project rondom vermiste personen, *Yellow Tulips*, dat het IKV al een aantal jaren in samenwerking met vijf *Helsinki Citizens' Assemblies (hCa's)* uit Georgië, Armenië en Azerbeidzjan uitvoert, is in 2005 meer aandacht voor interne Georgische conflicten. Het gaat niet alleen om vermiste personen van de grensoverschrijdende conflicten van 10-15 jaar geleden, maar ook om vermissingen van recentere datum. Het IKV en *hCa Georgian National Committee (hCa GNC)* in Tbilisi, hebben al een aantal jaar ervaring in werk met familieleden van vermiste personen. Gezien het toenemend aantal gijzelingen, helpt het IKV familieleden van gegijzelden zich te organiseren en om de nationale en internationale aandacht te trekken. Ook worden voorstellen gedaan aan de nationale overheid om gijzelingen te helpen voorkomen. De ervaringen van fami-

lieden van vermiste soldaten, die zich succesvol hebben georganiseerd, worden overgedragen aan familieleden van slachtoffers van gijzeling. Een groot succes is de vrijlating de 11-jarige Genadij Petriashvili. De actiegroep die voor hem is opgericht, gaat door en boekt nog enkele successen, al zijn die meer macaber: de lichamen van drie andere gijzelaars worden aan de rechtmatige familieleden overgedragen.

In Nederland haakt het IKV vooral aan bij bestaande initiatieven om aandacht te vragen voor Georgië. Daarnaast zijn de contacten met verschillende andere Kaukasus organisaties geïntensiveerd, o.a. in het door de Universiteit van Amsterdam opgerichte Kaukasus netwerk. Tijdens het tweejarig jubileum van de Rozenrevolutie publiceert het IKV een artikel over de Rozenrevolutie in de *Internationale Spectator*.

Sinds 2003 voert het IKV samen met ICCO/Psa een capaciteitsversterkend programma uit in de hele zuidelijke Kaukasus. Acht organisaties worden getraind in organisationele en institutionele ontwikkeling. In Georgië nemen hCa GNC en de *IDP Women Association Consent* deel aan dit programma. Het evaluatierapport concludeert dat de deelnemende organisaties veel profijt hebben van het programma, maar dat de samenhang met de vredesbevorderende activiteiten beter kan. Daarom is IKV in samenwerking met ICCO en de deelnemende *Helsinki Citizens' Assemblies* begonnen met een herformulering van de tweede fase van het programma. In de tweede helft van 2006 zal die tweede fase beginnen.

2. Rondom Nagorno Karabach: Armenië, Azerbeidzjan en de enclave Nagorno Karabach

Al in de tijd van de perestrojka in de Sovjet-Unie verlangen de Armeniërs die in het dan autonome gebied Nagorno Karabach wonen, naar aansluiting bij Armenië. Nagorno Karabach is een enclave in Azerbeidzjan. Dit verlangen mondt uit in een gewapend conflict, dat van 1992 tot 1994 het hevigst is. In 1994 wordt een wapenstilstand bereikt. De Azerbeidzjaanse troepen zijn verdreven uit Nagorno Karabach en gebieden rondom Nagorno Karabach zijn ingenomen door Armeense troepen. Sinds 1994 is Nagorno Karabach in feite onafhankelijk, maar leunt sterk op Armenië. Internationaal wordt de zelfstandigheid van Nagorno Karabach niet erkend. Beide partijen staan letterlijk (in kilometers loopgraven) en figuurlijk (in standpunt: territoriale soevereiniteit van Azerbeidzjan tegenover het streven naar erkenning van Nagorno Karabach) lijnrecht tegenover elkaar.

Zowel in Armenië, in Azerbeidzjan en in het niet erkende gebied Nagorno Karabach zijn in 2005 de mensen naar de stembus gegaan. In Armenië vindt een frauduleus referendum over een nieuwe grondwet plaats. In Azerbeidzjan verlopen de parlementsverkiezingen volgens de Organisatie voor Veiligheid en Samenwerking in Europa (OVSE) niet vrij en ook niet eerlijk. Ook in Nagorno Karabach vinden parlementsverkiezingen plaats. Op de dag van de verkiezingen verloopt alles redelijk, maar volgens de oppositie en volgens diverse niet-gouvernementele organisaties zijn de stemgerechtigden omgekocht. Gedurende het jaar is een aantal keer onderhandeld door vertegenwoordigers van Armenië en Azerbeidzjan over het Karabach conflict. Hieruit zijn geen duidelijke resultaten gekomen.

Het IKV streeft ernaar om met partnerorganisaties de lokale bevolking te betrekken bij vredesinitiatieven en vijandsbeelden te bestrijden. Daarnaast poogt het IKV mensen in Nederland en in de Europese Unie te betrekken bij de zuidelijke Kaukasus.

Er is een spanning tussen de activiteiten die de partnerorganisaties, de verschillende *Helsinki Citizens' Assemblies (hCa's)*, in hun eigen land willen doen om de democratie en mensenrechten te bevorderen, en tussen vredeswerk rondom het Nagorno Karabach conflict. Beiden zijn zeer belangrijk voor een duurzame vrede. Omdat in deze regio echter een aantal grote internationale organisaties zeer actief zijn op het gebied van democratisering en mensenrechten, en slechts weinig organisaties zich direct met het conflict om Nagorno Karabach bezighouden, concentreert het IKV zijn bijdrage aan het vredesproces direct op het conflict zelf.

Discussie, ontmoeting, enquête en studiereis

Door het conflict zijn er zeer weinig contacten tussen Armeniërs en Azerbeidzjani. De grens zit potdicht, vanuit Azerbeidzjan kun je niet bellen naar Armenië. Beide nationale overheden ontmoedigen ontmoetingen tussen Armeniërs en Azerbeidzjani. Proberen mensen het toch dan worden ze door de eigen gemeenschap teruggefloten. Om de vijandsbeelden te bestrijden, organiseren de hCa's een serie ontmoetingen met Armeniërs en Azerbeidzjani. Omdat juist de jonge mensen zich de periode van vóór het conflict niet meer herinneren, is de aandacht speciaal op hen gericht. Zo vinden twee zomerkampen voor jongeren plaats. Daarnaast hebben de hCa's uit Bakoe, Ganja, Kazakh, Vanadzor, Yerevan en Helsinki Initiative '92 uit Stepanakert in hun eigen regio discussiebijeenkomsten georganiseerd over de noodzaak tot compromisvorming. Dat is iets heel nieuws. De verschillende hCa's publiceren een enquête over de houding van mensen ten opzichte van het conflict. Om ook met concrete voorstellen te komen, vergelijken analisten diverse internationale modellen voor het oplossen van het conflict om Nagorno Karabach. Een van deze internationale voorbeelden zijn de Alandeilanden. Dit zijn eilanden die weliswaar onderdeel vormen van Finland, maar wel een eigen parlement en regering hebben. In 2005 wordt een studiereis ondernomen naar de Alandeilanden, waar een bevredigende oplossing voor het etnisch conflict is gevonden. Daarnaast zijn in het project *Crossing Borders* een aantal nieuwe activiteiten gestart om de samenwerking in de grensregio te stimuleren.

Hope dies last

Een van de onderwerpen die nog steeds de vijandsbeelden versterken en die de emoties hoog doen oplopen, is de problematiek van vermiste soldaten. Circa 2000 soldaten zijn nog steeds vermist als gevolg van het conflict. De overheden doen weinig aan deze problematiek: zolang zij niet bereid zijn in overleg te treden, is het niet mogelijk om eventuele opgegraven lichamen uit te wisselen. Om de druk op de regeringen op te voeren, helpt het project *Yellow Tulips* organisaties van ouders en familieleden van vermiste personen. Via televisie uitzendingen en een viering rondom de internationale dag van vermissingen weten ze de aandacht op zich te vestigen. Ook wordt in Armenië en Nagorno Karabach de film *Hope dies last*, over vermiste personen, die in opdracht van het IKV is gemaakt, vertoond. In Azerbeidzjan is het niet mogelijk de film te vertonen. Al bij de eerste vertoning in Nederland blijkt dat een film, waarin beide kanten van het conflict getoond worden, niet acceptabel is voor de Azerbeidzjaanse diaspora. In Azerbeidzjan zelf komt een mediacampagne op gang waarbij gesteld wordt dat de film partijdig is en de Azerbeidzjani die er aan meewerken landverraders zijn. In Nederland worden vier filmvertoningen met debat georganiseerd. Ook is er rondom de Azerbeidzjaanse verkiezingen, een debatavond met de Alfred Mozerstichting, waarbij de film vertoond wordt. Het Nederlandse publiek vindt de film wel een verhelderend beeld geven van de situatie rondom Nagorno Karabach.

Democratisering in Azerbeidzjan

Om de situatie in Azerbeidzjan specifiek onder de aandacht te brengen gaat Arzu Abdullayeva van het hCa kantoor in Bakoe naar Straatsburg om haar punten in te brengen tijdens een sessie van de Parlementaire Assemblee van de Raad van Europa.

PROJECTEN: MIDDEN-OOSTEN EN MAGHREB

1. Irak: Werken aan sociale en politieke stabiliteit

Sinds het beëindigen van het regime van Saddam Hussein in 2003, is er veel gebeurd in Irak. Na een periode van tijdelijk internationaal bestuur, hebben de Amerikanen het bestuur van het land weer overgedragen aan de Irakese autoriteiten. Wel maken de troepen van de coalitie nog steeds voor een belangrijk deel de dienst uit, maar steeds vaker treden het Irakese leger en de Irakese politie zelfstandig op. Terwijl 2004 nog in het teken staat van de voorbereiding van de verkiezingen Irak, dat de bevolking veel hoop geeft, wordt aan het eind van 2005 steeds duidelijker dat Irak terugzakt richting een instabiele en gewelddadige situatie.

Het politieke proces verloopt volgens plan en volgens het oorspronkelijke tijdschema. De nieuwe grondwet wordt in 2005 geschreven en geratificeerd. In 2005 worden parlamentsverkiezingen gehouden en is een nieuwe regering gevormd. De veiligheidssituatie in Irak wordt voortdurend slechter en aanslagen op Irakese burgers, het leger en de politie nemen toe. Mensen worden vermoord op basis van hun religie of etniciteit. Families worden onder doodsdreigementen verplicht om te verhuizen naar wijken waar een meerderheid van hun religieuze of etnische achtergrond woont.

Het IKV werkt vanaf 1999 in Irak met het doel om vredesinitiatieven van burgerorganisaties te ondersteunen. Sinds de oorlog zijn de doelstellingen uitgebreid. Het IKV werkt aan een terugkeer van sociale en politieke stabiliteit in Irak. Dat doet het IKV o.a. door maatschappelijke organisaties van diverse stromingen te helpen om initiatieven hiertoe te nemen. Wanneer burgers zelf een effectieve rol spelen in de wederopbouw van hun maatschappij kan dat de vrede een stap dichterbij brengen.

In 2005 heeft een gedeeltelijke vernieuwing van partnerorganisaties plaatsgevonden. Het IKV werkt behalve met de vrouwenorganisatie *Iraqi Al-Amal* en de Studenten Liga voor Mensenrechten, ook samen met de Koerdische krant *Awene*. *Awene* betekent 'de spiegel'. Het is een onafhankelijke weekkrant, gevestigd in de noordelijke stad Suleymania. De partnerorganisaties

V.l.n.r. IKV-projectleidster Naglaa El Hajj, directeur Al-Amal Hanaa Edwar en parlamentslid Dara Bahauddin in Nieuwspoor

van het IKV organiseren overal in Irak trainingen, seminars en conferenties. Deze zijn gericht op het vergroten van de capaciteiten van burgers, vooral van vrouwen en jongeren. Mobiele teams worden naar het platteland gestuurd om vrouwen in hun eigen gemeenschap te bereiken. Tevens organiseert het IKV samen met *Press Now* een training 'vrije media' voor jonge journalisten. Daarnaast worden voor studenten diverse workshops over het thema capaciteitsversterking georganiseerd. Ook zijn er activiteiten die de interreligieuze en interetnische dialoog bevorderen tussen de verschillende Irakese groepen, zoals bijvoorbeeld tussen Sjiieten en Soennieten en tussen Koerden en Arabieren.

Om te laten zien dat Irak nog geen 'verloren zaak' is, organiseert het IKV in 2005 in Nederland een seminar om Nederlandse politici en vertegenwoordigers van de Nederlandse niet-gouvernementele organisaties samen te brengen met Irakese politici en activisten uit het maatschappelijk middenveld. Centraal staan de rol van Europa en in het bijzonder van Nederland in het versterken van de democratie en de wederopbouw. Activiteiten van verschillende Nederlandse organisaties in Irak en de rol van de Irakese regering en parlement worden ook belicht. Het IKV helpt ruimte te creëren en kansen te geven aan lokale activisten en burgers in Irak, zodat die een effectieve rol in de wederopbouw van hun maatschappij kunnen spelen. Via het regionale programma *Middle East Citizens' Pact (MECA)* nemen activisten uit Irak deel aan bijeenkomsten uitwisselingen waarin ze ervaringen betreffende burgerparticipatie uitwisselen met anderen.

Het IKV zal in 2006 nieuwe strategieën ontwikkelen om de verschillende geledingen van de Irakese maatschappij bij het democratiseringsproces te betrekken.

2. Israël en de Palestijnse Gebieden: Samen vrede brengen

Het conflict tussen Israël en de Palestijnen wordt gekenmerkt door een voortdurende spiraal van geweld en tegengeweld. Het gaat vaak om politiek gemotiveerd geweld waarbij niet alleen druk op de vijand, door terreur en moordaanslagen, maar ook interne politieke redenen aan beide zijden een rol spelen. De internationale gemeenschap heeft in de vorm van het 'Kwartet' (de Europese Unie, de Verenigde Staten, Rusland en de Verenigde Naties) een poging gedaan om een weg naar een politieke oplossing voor te schrijven, een zogeheten *roadmap to peace*. Een weg die moet leiden tot een Palestijnse staat naast Israël. Na de verkiezing van president Abbas, en na de erkenning door premier Sharon dat een blijvende bezetting van de Palestijnse gebieden onwenselijk is, lijkt het een begaanbare weg. De stappen die de vredesroute voorziet, worden echter door tegenwerking van beide partijen niet uitgevoerd. Aan het eind van 2005 lijkt de *roadmap* een doodlopende weg te zijn.

De verkiezingscampagne is in volle gang

Verkiezingen

Het jaar 2005 staat vooral in het teken van verkiezingen en de Israëlische terugtrekking uit Gaza. Aan Palestijnse kant wordt Mahmoud Abbas van de Fatah partij gekozen als president. De overgangperiode tussen de dood van Arafat op 11 november 2004 en de verkiezing van Abbas verloopt volgens vastgelegde regels en wetten. De Palestijnse bevolking is enerzijds hoopvol over deze nieuwe politieke ontwikkelingen, anderzijds zijn er ook veel groepen die weinig vertrouwen hebben in het politieke proces vanwege de nog steeds voortgaande bouw van hek en muur op Palestijnse grondgebied, de voortgaande uitbreiding van de Israëlische nederzettingen en de niet afnemende Israëlische controle binnen de Palestijnse gebieden. Onderzoek wijst uit dat de meerderheid van de Palestijnen zich naast de voortgaande bezetting steeds meer zorgen maakt over de slechte economische situatie en de corruptie aan Palestijnse kant. De gemeenteraadsverkiezingen, waarbij Hamasleden verkiesbaar zijn, laten vooral in Gaza en in sommige plaatsen op de noordelijke Westoever zien dat Hamas aan populariteit wint. Er is binnen Fatah veel discussie over hervormingen van het verkiezingsstelsel. Ook is er verdeeldheid tussen de jonge generatie en de oude 'Tunis' generatie over de Fatah-kandidaten op de kieslijsten. Mede om deze reden worden de parlementsverkiezingen niet in 2005 gehouden, maar uitgesteld tot 25 januari 2006. Binnen Israël vindt een kabinetswijziging plaats om de terugtrekking uit Gaza mogelijk te maken. Enkele Likud ministers trekken zich terug en de Arbeidspartij komt erin.

Terugtrekking uit Gaza

In juli 2005 vindt, na enig uitstel, de uiteindelijke terugtrekking uit Gaza plaats. In de Israëlische samenleving leidt de terugtrekking tot tal van emotionele acties en discussies. De terugtrekking uit Gaza betekent echter niet het einde van de Israëlische controle. Pas wanneer de VS zich ermee bemoeit, lukt het om afspraken te maken tussen de Palestijnse Autoriteit en Israël over bewegingsvrijheid van personen en het transport van goederen. De EU neemt een monitoring rol op zich bij de grensovergang tussen Gaza en Egypte. Im- en export van goederen blijft echter gedurende het gehele jaar problematisch. De eenzijdige terugtrekking van Israël veroorzaakt een politiek vacuüm in Gaza. De onveiligheid en de chaos nemen toe.

Het IKV werkt met personen en groepen uit het midden van de Israëlische en Palestijnse samenleving aan vredesbevordering. Er wordt gewerkt via directe persoonlijke contacten, contacten via het internet en studiedagen. Daarnaast vinden studiebezoeken plaats waarbij het IKV samen met partners contacten legt met politici, politieke instituten en andere invloedrijke organisaties en personen.

Vredesinitiatieven

In 2005 helpt het IKV om het programma *Bringing Peace Together* op te zetten. Het is een capaciteitsversterkend programma van Israëlische en Palestijnse groepen, waaronder aan Israelische kant *Peace Now* en de *Council for Peace and Security*. Ook zijn er nog contacten met diverse organisaties die het Geneefse initiatief en het initiatief van Ayalon-Nusseibeh ondersteunen. Een van hun activiteiten is een onderzoeksproject over Gaza. Het heeft geleid tot een lobby traject naar Israëlische politici en politiek/militaire instituten. *Bringing Peace Together* brengt nieuwsbrieven uit in de Palestijnse gebieden, in Israël en onder belangstellenden en politici in Nederland. Daarnaast heeft het project een *rapid response* mechanisme ontwikkeld waarmee snel wordt gereageerd op incidenten in de Israëlische en de Palestijnse samenleving. Daarnaast houdt het IKV contact met de organisaties *Panorama Jeruzalem* en *Panorama Gaza*.

Uitwisseling met Palestijnse jongeren

Op uitnodiging van het IKV brengt het studentenpastoraat van de Universiteit van Twente het jeugdhuis *Open Windows* in Bethlehem. Het jeugdhuis wordt door het *Arab Educational Institute* (AEI) beheerd. De relatie tussen Twente en de AEI zal zich nu verzelfstandigen. Ook een aantal jongeren van de organisatie 'In-Spe' uit Arnhem bezoekt jongerenactiviteiten in Gaza. Sinds het bezoek houden de jongeren contact via internet. Internet is ook een belangrijk onderdeel van het project *Sharing Stories*. Op basis van een thema wisselen scholieren uit Bethlehem en omgeving verhalen uit met Nederlandse scholieren. Het project *Sharing Stories* is inmiddels van een *pilot*

tot een uitgewerkt en beproefd concept geworden. Het project zal methodisch en praktisch worden beschreven en aangeboden aan onderwijsorganisaties. Op basis van het concept wordt nu contact gelegd tussen de Westoever en Gaza om middelbare scholen in Gaza ook te betrekken in internet contacten met scholen en scholieren uit het Westen en de Westoever. Het bezoek in 2005 aan jongerenorganisaties in Gaza heeft geleid tot het ontwikkelen van een project van jongeren in Gaza tegen de chaos van het geweld. Dit project zal in 2006 beginnen.

3. Marokko: tussen hoop en vrees

Sinds het aantreden van koning Mohammed VI in 1999 is er veel verbeterd in Marokko. De geheime staatsgevangenis zijn gesloten en vrijwel alle dissidenten zijn vrijgelaten. In 2003 zijn voor het eerst gemeenteraadsverkiezingen gehouden en in 2004 is de rechtspositie van vrouwen verbeterd en wordt een waarheids- en verzoeningscommissie ingesteld.

Toch zijn de meningen in Marokko verdeeld. De positie van de vrouw is weliswaar op papier verbeterd, maar in de praktijk blijken tradities en ingesleten gewoontes moeilijker te veranderen. Het werk van de waarheids- en verzoeningscommissie wordt stevig bekritiseerd door de slachtoffers van het regime van Hassan II en diverse mensenrechtengroeperingen. De commissie heeft in hun ogen niet genoeg bevoegdheden wat betreft bestraffing van daders en het achterhalen wat er nu werkelijk is gebeurd met de vermisten. Ook in de Westelijke Sahara blijft het onrustig. Vanaf mei 2005 worden de demonstraties van Saharanen grimmiger en frequenter. Bij gevechten tussen demonstranten en de politie valt een dode, en de berichten over martelingen nemen hand over hand toe. In oktober komt Marokko in het nieuws doordat het illegale Afrikaanse emigranten zonder water achterlaat in de woestijn. Diverse organisaties berichten over martelingen en willekeurige arrestaties in de strijd tegen het terrorisme. Tegelijkertijd blijft Marokko kansen bieden. De democratisering zet zich voort, kritische kranten en tijdschriften berichten ongegeneerd over de misstanden in Marokko, en de integratie van de Islamistische *Parti de Justice et Développement (PJD)* lijkt vooralsnog vreedzaam en soepel te verlopen. De progressieve elite volgt de opkomst van de PJD met argusogen. De partij lijkt zich vooralsnog aan alle democratische spelregels te houden, maar men vreest de islamitische waarden waar de partij zich op beroept.

Het IKV wil in Marokko bijdragen aan het proces van democratisering en in het bijzonder de uitdaging die uitgaat van de islamitische bewegingen.

2005 is in Nederland bekend als het Marokkojaar. De viering van 400 jaar diplomatieke betrekkingen tussen Nederland en Marokko, leidt tot een scala van activiteiten over, en interesse in Marokko. Ook het IKV doet hier aan mee, door in de Vredesweek een debat over de opkomst van de politieke islam in Marokko en in Nederland te organiseren in samenwerking met De Rode Hoed in Amsterdam. De hoofdredacteurs van het onafhankelijke linkse weekblad *Tel Quel* en de aan de PJD verbonden krant *Attajdid* staan tegenover elkaar in De Rode Hoed. Het debat in Marokko en het debat in Nederland worden zo aan elkaar gekoppeld.

Daarnaast wordt in 2005 het onderwijsproject *Sharing Stories* Marokko uitgevoerd door acht Nederlandse en acht Marokkaanse scholen. Circa 350 leerlingen wisselen via het internet verhalen met elkaar uit over hun ervaringen met mensenrechten. Door de Marokkaanse verhalen worden de Nederlandse jongeren zich bewust van de moeilijke positie waarin veel jongeren in Marokko zich bevinden. De Marokkaanse leerlingen worden zich door het project bewust van de negatieve kanten die er aan het leven in het 'paradijs Europa' verbonden zijn. In november vindt er een grote jongerenconferentie plaats, tegelijkertijd in Amsterdam en in Oujda. Hier bediscussiëren de deelnemende leerlingen met elkaar, en met hun buitenlandse collega's, de belangrijkste thema's uit hun verhalen. Gedurende het hele project wordt een aantal leerlingen gevolgd door Booz documentaireproducties. De documentaire die zij maken wordt volgend jaar opgenomen in een informatiepakket voor scholen. Vijf van de betrokken scholen zetten hun contacten ook na de afsluiting van het project voort.

4. Regionale projecten: oprichting van burgerforum

De laatste jaren lijkt er iets drastisch te veranderen in het Midden-Oosten, zeker na de val van Saddam Hussein in 2003. De woede over het Amerikaanse optreden is groot en dat is te zien aan de publieke opinie in de Arabische landen. Tegelijkertijd is duidelijk dat dictaturen in de regio meer onder druk staan dan ooit.

In Irak, Saoedi-Arabië, de Golfstaten, Jordanië, Egypte en Palestina vinden verkiezingen plaats. De wisseling van het Palestijns leiderschap na het overlijden van Arafat lijkt begin 2005 een opening in het Palestijns-Israëliisch conflict. In Libanon gaan honderdduizenden mensen de straat op, waarna Syrië zijn troepen terugtrekt. Een enkeling in de regio spreekt al, optimistisch, over een lente in het Midden-Oosten. Helaas blijken autoritaire regimes niet snel ten val te komen en vervliegen mogelijke kansen op vrede weer snel. Het Palestijns-Israëliisch conflict komt ook geen stap dichterbij een oplossing en het geweld in Irak blijft slachtoffers eisen. De nieuwe conservatieve president Ahmedinajad in Iran zorgt voor nog meer onrust door zich dreigend tegenover Israël uit te laten, de *Holocaust* te ontkennen, en met vernieuwd enthousiasme het kernenergieprogramma van Iran op te pakken.

Het IKV brengt met *Middle East Citizens' Assembly* (MECA) activisten, opiniemakers en hervormingsgezinde politici in de regio bij elkaar om een netwerk van conflictpreventie en democratisering te ontwikkelen, gericht op onderlinge dialoog, gezamenlijke analyse en onderlinge steun. In maart komen 40 activisten uit Arabische landen, Israël, Turkije en Iran bijeen in Amman. Het is een eerste belangrijke stap in de opbouw van het netwerk. Werkbezoeken aan Libanon, Syrië en Egypte leveren inzichten op voor een volgende stap. De behoefte aan een breed regionaal netwerk blijkt sterk bij activisten voor vrede en burgerrechten in het Midden-Oosten. Er bestaan meerdere regionale netwerken, maar die zijn meestal vooral gericht op mensenrechten of vrouwenrechten. Bijzonder aan MECA is bovendien de deelname van Israëli's, Turken en Iraniërs.

Daarnaast vraagt het IKV in Nederland aandacht voor mogelijkheden voor een echte democratisering in het Midden-Oosten. Samen met HIVOS en Groen Links organiseert het twee Bazaar bijeenkomsten in de Balie in Amsterdam. De bijeenkomsten, voor een publiek van elk rond de 400 mensen, geven een totaalbeeld van de gevaren en mogelijkheden in het Midden-Oosten.

Het Palestijns-Israëliisch conflict heeft zijn weerslag op de hele regio

PROJECTEN: AZIË

1. Indonesië: Oprichting Baku Bae vredesnetwerk

In Indonesië vormen armoede, corruptie en een falend justitieel apparaat een ernstige bedreiging voor de welvaart en stabiliteit. Natuurrampen, zoals de tsunami, destabiliseren de economie nog verder en ook de vogelgriep zorgt voor extra ellende. Sinds 1998 is in Indonesië een proces van decentralisatie gaande. Er is een overdracht van macht van het leger naar de civiele overheden. Niet alle legerofficieren geven hun belangen in het bestuur en in commerciële bedrijven zo maar op. In het machtscentrum, Java is de geleidelijke liberalisering en democratisering zonder al te veel geweld verlopen. In de periferieën, zoals in de Molukken, heeft het spanningen tussen de islamitische en christelijke bevolking aan de oppervlakte gebracht en is het geweld geëscaleerd. In de periode 1998 tot 2001 vallen 15000 doden en worden scholen, universiteiten, ziekenhuizen, moskeeën, kerken en de hele infrastructuur in de dorpen vernietigd. Een kwart van de bevolking slaat op de vlucht. Een nóg sterkere scheiding van de verschillende geloofsgemeenschappen is het resultaat. Na het Malino vredesakkoord van 2001 is een periode aangebroken van gewapende vrede.

Het beleid van president Susilo Bambang Yudhoyono is hervormingsgezind te noemen. Hij bestrijdt corruptie, voert een campagne tegen illegale houtkap, zet de scheiding tussen politie en legermacht voort en volhardt in de waarheidsvinding betreffende de moord op de internationaal bekende mensenrechtenactivist Munir. De president staat voor de moeilijke taak dissidente legereenheden, die overal in het land conflicten orkestreren, weer onder zijn gezag te brengen. Daarnaast heeft hij te maken met radicale terroristische netwerken die onder de vlag van de fundamentalistische islam bomaanslagen uitvoeren en conflicten uitlokken. Toch zijn er ook successen. In 2005 zet hij zijn handtekening onder het historische vredesakkoord met de *Gerakan Amaliah Mahasiswa Muslim Indonesia (GAMM Indonesia)*, een afscheidingsbeweging in Atjeh. Alle politieke gevangenen in Atjeh worden vrijgelaten en het Indonesische leger trekt zich terug uit Atjeh.

Het IKV richt zich op de bescherming van de burgers en ondersteunt lokale groepen en overheden in conflictpreventie en democratisering. Hiertoe stimuleert het IKV de dialoog tussen verschillende groepen en werkt het samen met lokale groepen aan verzoening en waarheidsvinding. Wederopbouw neemt een belangrijke plaats in. De steun van het IKV richt zich vooral op het versterken van het maatschappelijk middenveld en op netwerken met de lokale overheden. Een voorbeeld is de steun van het IKV aan de oprichting van het vredesnetwerk *Baku Bae* in Ambon in maart 2005. Dit vredesnetwerk haalt haar inspiratie uit het werk van islamitische en christelijke humanitaire organisaties zoals *LEMM* en *Hualopu*, die tijdens het heetst van de strijd (1999- 2001) in Ambon de islamitische en christelijke lokale leiders bij elkaar hebben gebracht. Dit initiatief leidt uiteindelijk tot vrede, die drie jaar later op 25 april 2004 wreed verstoord wordt. Die dag wordt de onafhankelijkheidsverklaring van de Republiek der Zuid-Molukken gevierd door het hissen van de vlag van de Republiek der Zuid-Molukken en zijn er bomaanslagen en beschietingen op burgers. Om die reden is de 25ste april altijd een gespannen datum. De *Baku Bae* beweging herhaalt het succesconcept van *LEMM* en *Hualopu* uit 2001 en voegt daaraan toe dat er vanaf 2005 ook met de burgemeester en de politie wordt samengewerkt. Van maart tot en met eind mei worden voorlichtingsbijeenkomsten gehouden. Er worden spandoeken, posters en stickers verspreid die burgers oproepen om zich niet tot vechten te laten verleiden. De provocaties komen, maar de burgers worden tijdig gewaarschuwd door snelle informatiespreiding via een netwerk van mobiele telefoons. Ook de overheid treedt sneller op dankzij berichtgeving in de media die gelieerd zijn aan *Vox Populi*, een andere partner van IKV. Hierdoor blijft conflictescalatie uit.

In de toekomst zal het IKV het vredesnetwerk verder trainen zodat ze goed toegerust is om haar rol te spelen in conflictpreventie, dialoog en verzoening. Ook onderzoekt het IKV de mogelijkheid om deze succesvolle vredesstrategieën in andere Indonesische conflictgebieden toe te passen.

De onafhankelijke media groep *Vox Populi* speelt een belangrijke rol in conflictpreventie campagne van het *Baku Bae* vredeswerk; niet alleen via lokale, maar ook via landelijke kranten en de website www.radiovoxpathuli.com. Nu kan tegenwicht geboden worden aan het verspreiden van eenzijdige en onjuiste informatie. Tot oktober 2004 was de media namelijk erg gekleurd en dit werkt conflictescalierend. *Vox Populi* bestaat uit professionele islamitische en christelijke journalisten die een vrijplaats creëren waar vertegenwoordigers van verschillende gemeenschappen, organisaties, lokale overheden met elkaar in dialoog treden. In 2005 voert het IKV met de Wilde Ganzen een fondswervingsactie om een radiostation, debatcentrum en internetcafé *Vox Populi* te bekostigen. Ook *Press Now* en de Wereldomroep worden betrokken bij het initiatief.

2. Kasjmir: aardbeving toch geen breekijzer naar vrede

India en Pakistan zijn sinds de onafhankelijkheid elkaars aartsvijanden. Een van de grootste struikelblokken is de kwestie Kasjmir. Een deel wordt door Pakistan bestuurd, een ander deel door India. Ertussen loopt de zogeheten *Line of Control (LoC)*, de onofficiële grens tussen Indiaas en Pakistaans Kasjmir die zwaar bewaakt wordt. Eind 2004 beginnen vredesbesprekingen tussen de Pakistaanse en Indiase regeringsleiders. De bevolking in Kasjmir is vooralsnog afwachtend over die besprekingen. Ze vinden dat ook Kasjmiri leiders moeten kunnen aanschuiven bij President Musharraf en Premier Singh om te onderhandelen over de toekomst van Kasjmir. Maar vooral ook moeten de mensenrechtenschendingen door militairen en militanten stoppen en moet Kasjmir gedemilitariseerd worden.

Aardbeving

Het jaar 2005 is het jaar van de aardbeving. Op 8 oktober veegt die het Pakistaanse deel van Kasjmir bijna compleet van de kaart. Er komt vrij snel internationale hulp op gang. Aan de NAVO wordt een specifiek mandaat verleend om noodhulp te verlenen op Pakistaans grondgebied, India laat geen internationale organisaties toe. De grenzen rond Pakistaans Kasjmir, dat ook wel *Azad Kashmir* wordt genoemd, gaan open voor internationale organisaties en journalisten. Mobiele telefoons hebben internationaal bereik waar zij dat voorheen niet hadden en de hele wereld leeft mee met Kasjmir. In de regio zelf falen overheid en leger jammerlijk in reactie op de ramp, wat ruimte vrijmaakt voor burgerinitiatieven: in Indiaas Kasjmir mogen burgers hulp gaan verlenen in de normaal hermetisch afgesloten gemilitariseerde zones in de grensstreek. In Pakistan spelen ook islamistische organisaties een constructieve rol met hun noodhulpoperaties: zij vormen allianties met de lokale bevolking en met internationale hulporganisaties. In India wordt de organisatie ATHROT opgericht, dat Helpende Hand betekent. Het is een bundeling van initiatieven die zelforganisatie van slachtoffers stimuleert in een gebied dat zwaar gemilitariseerd is en waar India geen internationale hulporganisaties toelaat. Ook Pakistaanse en Indiase burgers uit andere delen van het land schieten de Kasjmiri te hulp en vormen allianties. Aarzelend overleggen de Pakistaanse en Indiase regeringsleiders over gezamenlijke noodhulp. Toch blijkt de aardbeving geen breekijzer voor vrede: het onderlinge wantrouwen blijft en de grens blijft gesloten voor de duizenden Kasjmiri die van de ene naar de andere kant willen. Een gemiste kans om de dialoog tussen Kasjmiri aan weerszijden van de *LoC* en de dialoog tussen hun leiders, een nieuwe kans te geven. In april is de stemming nog optimistisch als de buslijn tussen Srinagar (India) en Muzaffarabad (Pakistan) wordt hervat. Na strenge selectie mag een aantal mensen per bus de grens oversteken voor familiebezoek. Het is een van de maatregelen die voortvloeien uit de vredesbesprekingen die Pakistan en India eind 2004 begonnen zijn.

Jammu & Kashmir Coalition of Civil Society

Het primaire doel van het IKV is de positie van onafhankelijke vredesactivisten te versterken. Daarnaast steunt en organiseert het IKV op politiek en diplomatiek niveau de lobby in Europa voor een vreedzaam Kasjmir. Daartoe helpt het de Kasjmiri burgers om hún stem te laten doorklinken in het Westen om zo de internationale gemeenschap te betrekken bij de oplossing van het conflict. Een organisatie waarin die stem doorklinkt is de *Jammu & Kashmir Coalition of Civil Society (JKCCS)* in Srinagar in Indiaas Kasjmir. De JKCCS biedt tegenwicht tegen de afbraak van de saamhorigheid in Kasjmir, het versterkt de sociale cohesie. De JKCCS heeft zich inmiddels dankzij het partnerschap met het IKV tot een sterke coalitie van onafhankelijke vredesactivisten ontwikkeld. De coalitie bestaat uit acht lidorganisaties met elk een eigen activiteitenprogramma. Dat zijn een organisatie van studenten SHL, van vrouwen KWIPD, van advocaten KLHR, van familieleden van verdwenen personen APDP, het *Doda Peace Forum*, de filmploeg *Global Witness*, de commissie voor mensenrechten PCHR en een zelforganisatie van slachtoffers van de aardbeving ATHROT. Een aantal lidorganisaties geeft een eigen blad uit: *Voices Unheard* (KWIPD) en *The Informative Missive* (APDP). Ook wordt een boek uitgegeven over de persoon en het werk van activiste Aasia Jeelani en haar gewelddadige dood. Collectief wordt gewerkt aan onderzoek voor een boek over tien jaar mensenrechtenschendingen in Kasjmir, dat in 2006 zal uitkomen. In juli 2005 organiseren studenten van JKCCS een publiek debat tussen twee politici, Omar Abdullah en Yasin Malik, onder de noemer *People's Vision I*. Interactie met het publiek, verantwoording afleggen over werk en ideeën van hun politieke partij en hun eigen optreden, is de opzet. Het blijkt enorm veel discussie op te roepen: andere politici blijken huisverig aan volgende sessies mee te doen en verkiezen solistisch en rhetorisch optreden boven deze vorm van democratie. Van *People's Vision II* komt het dan ook niet meer in 2005.

In Srinagar werkt de JKCCS aan de bouw van een Vredeshuis waarvoor in 2003 met Wilde Ganzen actie is gevoerd. Het moet plaats bieden aan kantoorwerkzaamheden voor de zes medewerkers van de coalitie en de coördinator, plus een plek zijn voor bijeenkomsten van de lidorganisaties. Ook moet het dienen om formele ontvangsten die voor lobbydoeleinden belangrijk zijn, te kunnen organiseren en het moet een veilige overnachtingsplaats zijn voor gasten van buiten de regio. Naar verwachting zal het in 2006 geopend worden.

Veel slachtoffers van het geweld in Kasjmir bevinden zich in een isolement. De JKCCS doorbreekt hun isolement en biedt geweldloze perspectieven op conflictoplossing. Op 30 april is de voorzitter van de JKCCS, Parvez Imroz, zelf slachtoffer van bedreigingen. Hij slaat alarm bij het IKV, Advocaten zonder Grenzen en de Nederlandse Ambassade in Delhi. Het IKV mobiliseert meer contacten in Azië en Europa, wat een belangrijke morele steun betekent voor Imroz. Mensenrechtenadvocaten als hij zijn hun leven niet veilig en worden zowel door de overheid als de oppositie gewantrouwd. De laatsten vinden activisten als JKCCS 'te slap', de eersten vinden hen 'staatsondermijnerend'. Het is niet de eerste keer dat een advocaat door het regeringsleger is vermoord en daarom neemt Imroz de dreiging zeer serieus. Gelukkig leidt de alarmering tot bescherming en kan Imroz na een tijdje weer gewoon zijn werk doen.

Advocaten zonder Grenzen (AzG), steunen hun collega's in Kasjmir al sinds de Vredesweek van 2003. In 2005 sluiten ze een formele partnerschapsovereenkomst. Ook met *Gender Concerns International (GCI)* wordt intensief, vooralsnog eenmalig, samengewerkt en wordt in september een vrouwenconferentie in Srinagar georganiseerd. Met Amnesty International Amsterdam, HOM/Linking Solidarity en het *Kashmir Centre EU* te Brussel werkt het IKV samen op het gebied van lobby en *advocacy*. Met HOM/Linking Solidarity is dat een lobby richting de Verenigde Naties voor een VN Verdrag over Gedwongen Verdwijningen, met het *Kashmir Centre EU* richt de lobby zich op het Europees Parlement. Net als vorig jaar, organiseren het IKV en de studentenvereniging van het *Institute of Social Studies* in Den Haag een discussie, nu over het VN Verdrag over Gedwongen Verdwijningen. Ook met de Haagse Stichting AGNI wordt een debat georganiseerd met de titel '*Kashmir, an agenda for Change*'. Een andere activiteit die tot meer bewustwording over de situatie in Kasjmir leidt, is de uitgave van een krant voor scholieren. Aanleiding daartoe is de nominatie van de JKCCS voor de Vredesprijs van Ieper

(België). Twee activisten, Asma Dar en Khurram Parvez, maken ter gelegenheid daarvan een toernee door Europa en geven les aan 600 jongeren. IKV en JKCCS houden een website bij waarop actualiteiten, projectnieuws, speeches en rapporten van bijeenkomsten te lezen zijn. De JKCCS wint de Ieper Vredesprijs helaas niet, maar het bezoek aan het Europees Parlement, de publieksdiscussies en het media-optreden dat ermee samenhangt, is leerzaam voor de Kasjmiri activisten en zet Kasjmir op de kaart in Europa.

De verwoestende aardbeving van 2005 maakt de hele wereld bewust van de kwestie Kasjmir en lijkt heel even een breekijzer naar vrede te zijn. Het optimisme ebt echter snel weg. Ook in 2006 zal een partnerschap met het IKV hard nodig blijven om de lokale burgerinitiatieven te steunen en versterken, de stem van lokale mensenrechtenactivisten internationaal te doen doorklinken in een gezamenlijke lobby, om uiteindelijk te komen tot een duurzame vrede in beide delen van Kasjmir.

Muzaffarabad is het zwaarst getroffen

ORGANISATIE

Het jaar 2005 is een jaar van een aantal belangrijke personele veranderingen en een stevige uitvoering van de visienota die het jaar ervoor is vastgesteld. Het IKV zet in 2005 met een nieuwe directeur aan het roer een flink aantal stappen op weg naar meer strategische samenwerking met collega organisatie Pax Christi Nederland. Het mondt uit in een intentieverklaring voor een geïntegreerde werkorganisatie, directie en raad van toezicht.

Organisatievernieuwing

In 2005 heeft het IKV de organisatie op drie vlakken verbeterd: de organisatie is zo ingericht dat we ons weer beter politiek kunnen profileren na de wat tegenvallende resultaten met de afdeling politieke zaken. Allereerst hebben we twee themamedewerkers aangesteld die ons helpen onze waardevolle ervaringen uit het verleden in kaart te brengen en onze institutionele kennis over deze thema's beter te bewaren. Hieruit kan het IKV lessen trekken en nieuwe contacten met andere interessante spelers te leggen. Het thematisch beleid wordt zo handen en voeten gegeven om onze partners en projecten nieuwe impulsen te geven. Zo zal het IKV zich meer structureel verdiepen in thema's als democratisering, interetniciteit, vrouwen en conflict, bescherming van burgers en ontwapening. Daarnaast zoekt het IKV in 2005 meer aansluiting bij de problematiek van interetnische spanningen in Nederland en versterkt het de relatie met de achterban. Er is een medewerker Nederland aangesteld en we richten de Vredesweek op deze thematiek, die samengevat wordt met het motto 'Samen Verder!' Dit wordt positief ontvangen door kerken, door organisaties van allochtonen en andere lokale organisaties. Ten derde, verbeteren we het teamwerk om slagvaardiger en meer samenhangend te werken, maar ook om zo de beleidsbeïnvloeding vanuit de projecten met meer kracht neer te zetten. Twee regioteamleiders zijn aangesteld en het IKV benoemt de politieke ambitie in alle programma's expliciet.

Netwerken

We investeren in 2005 ook actief in onze netwerken. Het is voor ons, als relatief kleine speler in een complex, en vaak in hoge mate politiek, speelveld, erg belangrijk om zowel in de conflictgebieden als in Nederland uitstekende relaties met andere, gelijkgestemde organisaties te onderhouden. Dit verhoogt niet alleen onze spankracht maar ook de legitimiteit waarmee we ons voor vrede en veiligheid van gewone burgers inspannen. Hierbij zijn onze partnerorganisatie natuurlijk van het uiterste belang. In juni houdt het IKV een partnerconferentie. Met hen overleggen we de visienota 'Volhardend in Vrede', die al eerder door onze deelnemende kerken onderschreven is en waarin we onze visie op de vrede- en veiligheidsagenda van de komende vijf jaar geven. In de gesprekken met de partners komt naar voren dat ook zij te maken hebben met maatschappijen die uit elkaar vallen en dat er vaak een structureel verstoorde relatie is tussen staat en burgers. In feite behoren het IKV en haar partnerorganisaties tot een netwerk van organisaties, allen op zoek naar een andere benadering van de 'ander'. Het versterken van burgerschap en van de *civil society* en het pleiten voor het voeren van een veiligheidsbeleid vanuit het perspectief van de burgers zelf, zijn de meest beproefde strategieën. Tijdens de partnerconferentie versterken we zo niet alleen het fundament van onze wederzijdse relatie, maar wisselen we ook ervaringen en inzichten uit over de manier waarop we ons als vrede- en veiligheidsactivisten bezig houden met dialoog-, democratisering- en politieke lobbyprocessen. Dit helpt ons als netwerk verder, omdat we elkaar de juiste vragen stellen en de lessen die we geleerd hebben, delen. Dit leidt tot regelmatig contact. Daarnaast zetten we op de partnerconferentie de eerste stap in een gedeelde politiek-maatschappelijke analyse van de conflicten in de verschillende regio's. We zien een aantal gezamenlijke uitdagingen: de omgang met de politieke islam in Europa en het Midden-Oosten, de verbinding tussen vrede en veiligheid en sociaaleconomische ontwikkeling, de omgang met diep ingesleten, wederzijdse vijandsbeelden en de vraag hoe het recht op bescherming afgedwongen kan worden in situaties wanneer de staat faalt of waarin er juist repressie is van staatswege.

Hiernaast versterkten we ook ons eigen netwerk. Zo organiseren we de *Conference on Christian Approaches to Defense and Disarmament (CCADD)*. Dit is een gemêleerd gezelschap van Europese en Noord-Amerikaanse civiele, militaire en diplomatieke leiders die hun levens-

beschouwelijke achtergrond delen en eenmaal per jaar samenkomen om over actuele veiligheidskwesties in debat te gaan en dit ook expliciet koppelen aan de christelijke traditie. Dit jaar belichten we kwesties rondom de terroristische dreiging en de *war on terror doctrine*.

Regioanalyses en strategische analyse

Een eerste aanzet voor het strategische meerjarenplan 2007 – 2010 is de vertaling van de visie-nota Volhardend in Vrede in een aantal thematische en methodologische beleidsprioriteiten. We bouwen voort op het concept *human security*, interetnische en interreligieuze relaties, democratisering en versterking van *civil society*. We doen dat in een vijftiental markante conflictsituaties, die geopolitiek van belang zijn en in Nederland weerklank vinden. Hierbij besluit het IKV om meer aandacht te besteden aan waarheidsvinding, een burgerlijk antwoord op terrorisme en kernontwapening. We werken samen met gelijkgestemde, maatschappelijke organisaties en individuen in gebieden waar een heet of bevroren conflict is of recent is geweest. Zo ondersteunen we lokale vredes- en veiligheidsinitiatieven en beïnvloeden we het politieke beleid. Ook onderhouden we een solide maatschappelijk draagvlak in de conflictgebieden en in Nederland. Op basis van partnerconsultaties maken we regioanalyses van de verschillende conflictgebieden en werken we strategieën op hoofdlijnen uit. Ook maken we een strategische analyse van de organisatie, waarbij onze sterke en zwakke punten op een rij zetten. Hierbij valt op dat onze kracht vooral ligt in onze betrokkenheid, onze netwerken, de kwaliteit van onze analyses, ons legitimerend vermogen, en onze ervaring met *horizontal linking*, *lobby* en *advocacy*, democratisering, interetnische dialoog en de ingangen in de media. Aan de andere kant hebben we serieuze uitdagingen op het vlak van resultaat- en kwaliteitsmanagement, fondsenwerving, onze leer- en kennisfunctie en *lobby*-ingangen op Europees en internationaal niveau.

Strategische samenwerkingspartners

Op basis van de strategische analyse zetten we nieuwe allianties in. Met Press Now sluiten we een overeenkomst om complementaire diensten te leveren aan onze partners die actief zijn op het gebied van vredesmedia en verspreiding van onafhankelijke informatie in conflictgebieden. Hierbij levert het IKV de politiek-strategische ondersteuning en brengt Press Now de vakinhoudelijke expertise in. De strategische samenwerking met HIVOS wordt voortgezet, maar zal enigszins wijzigen qua geografische focus, minder Westelijke Balkan en meer Westelijk Azië. Ook met ICCO wordt de samenwerking voortgezet, maar zijn we nog in gesprek over de invulling hiervan. Ook worden intensieve samenwerkingsrelaties gesmeed met Pax Christi, waarbij inzetten op een verregaande samenwerking.

Gender

We doen een eerste aanzet om een adequaat gender-beleid vast te stellen. We schrijven een document waarin we de termen verhelderen en praktische prioriteiten stellen, zowel naar ons-zelf toe (een betere man/vrouw-verdeling in de organisatie en een minder masculiene werkcultuur) als naar de projecten toe (een adequate *gender*-analyse, en *gender*-specifieke keuzes bij de invulling van de projecten, partnerschappen en campagnes). Daarnaast doen we onderzoek onder onze partners naar hun aspiraties op dit vlak en krijgen twee medewerkers een expliciete taakstelling om het genderbeleid verder te ontwikkelen en de partners en projectstaf bij te staan in *gender mainstreaming*.

COMMUNICATIE EN PUBLICITEIT

Het IKV heeft de ambitie om het draagvlak voor vredeswerk te verbreden en te verdiepen. Door het innemen van standpunten, het informeren van mensen, het zoeken van de dialoog en het aanbieden van handelingsperspectief. Dit alles om politieke invloed uit te oefenen en politiek een rol van betekenis te spelen, zodat een structurele vreedzame samenleving gerealiseerd kan worden. De (massa)media, middels welke we vele van onze doelgroepen bereiken, vormen een belangrijk instrument. Het informeren en interesseren van media voor de stellingnamen en het werk van het IKV vormt een belangrijke taak van de medewerkers communicatie en publiciteit.

Publiciteit

Een onderwerp dat in 2005 in de publicitaire aandacht staat is onder andere de tiende herdenking van de val van de enclave Srebrenica in juli 2005. Het IKV organiseert samen met andere organisaties een groot aantal activiteiten rondom de herdenking van tien jaar na de val van Srebrenica: een themamiddag over schuld, schaamte en verdringing, een nachtwake, de nationale herdenking op het Plein in Den Haag en een deelname van een Nederlandse delegatie aan de plechtigheden in Potocari/Srebrenica. De aandacht van de media voor deze bijeenkomsten is overweldigend. Ter gelegenheid van deze herdenking start het IKV een campagne om te pleiten voor een verblijfsvergunning van de circa 200 asielzoekers uit Srebrenica die Nederland uitgezet dreigen te worden. De campagne levert zo'n 3.200 steunbetuigingen op. Helaas blijft minister Verdonk onvermurwbaar.

Begin april 2005 start het IKV samen met de partnerorganisaties op de Molukken een campagne om een conflictuitbarsting tijdens de herdenking van de proclamatie van de RMS, 25 april, te voorkomen. De campagne levert veel steun op. Zo'n 200 personen sturen brieven naar de belangrijkste politici en politieleiding op de Molukken. Op de 25ste is het rustig op de Molukken. Tijdens de Vredesweek start het IKV samen met de Wilde Ganzen een fondsenwervingscampagne voor het opzetten van een onafhankelijk radiostation op de Molukken. Ter gelegenheid van de start van de campagne bezoeken twee partners van het IKV Nederland. Een groot aantal lokale groepen worden bezocht en samen met het Moluks Historisch Museum vindt een politiek debat plaats. Ook is er aandacht van de media voor de twee Molukse journalisten.

Het jaar 2005 wordt natuurlijk ook bepaald door de spiraal van geweld waarin de Irakese samenleving zich bevindt. In januari 2005 brengt het IKV een standpuntbepaling uit, waarin het Nederlandse politici oproept in te zetten op nieuwe initiatieven ter bevordering van stabiliteit in Irak. Ook organiseert het IKV samen met Pax Christi een verkiezingsavond in de Beurs van Berlage in Amsterdam. In de zomer publiceert het IKV een opinieartikel, waarin het pleit voor een zorgvuldige opstelling van de grondwet van Irak. In het najaar organiseert het IKV daartoe een politiek debat met medewerking van een aantal partners uit Bagdad en de kamerleden Hans van Baalen van de VVD en Henk Jan Ormel van het CDA. Tijdens het debat worden mogelijkheden besproken om de civiele samenleving in Irak te steunen.

Begin november 2005 komen het IKV en Pax Christi naar buiten met het nieuws dat beide werkorganisaties intensief gaan samenwerken. Het nieuws kan rekenen op enthousiaste reacties van achterban en de brede netwerken van beide organisaties.

Publiciteitsbeleid

De afgelopen jaren heeft het IKV geïnvesteerd in een nieuwe basis in zijn publiciteitsbeleid: een nieuw logo, een nieuwe huisstijl en een nieuwe website. Met deze stevige basis kiest het IKV er in 2005 voor om flink in te zetten op publiciteit en het politieke en maatschappelijk debat. Het IKV is organisator of medeorganisator van een groot aantal politieke bijeenkomsten en publieke discussies. Het doorklinken in de massamedia blijft toch lastiger. Ook in 2006 zal het IKV hierop in blijven zetten.

Achterbanavond

Het IKV organiseert elk jaar een discussieavond rondom een actueel onderwerp voor de achterban, de zogenaamde achterbanavond. Dit jaar, aan de vooravond van het referendum over de Europese Grondwet, staat de Europese grondwet centraal. Aan het debat doen mee Bert Koenders van de PvdA, Farah Karimi van GroenLinks en Erik Meijer, europarlementarier van de SP-delegatie. Het IKV pleit voor ondersteuning van de Europese Grondwet. Het Vredesproject Europa, dat zo bepalend was voor de vrede en stabiliteit in het naoorlogse Europa, dient voort te kunnen gaan op de ingeslagen weg, aldus de boodschap die het IKV uitdraagt tijdens het debat, in opiniestukken en tijdens mediaoptredens. Helaas blijkt de meerderheid van de stemmers zich tegen de grondwet te keren.

SAMENSTELLING BESTUUR EN PERSONEEL

Bestuur en Beraad

Het inhoudelijk beleid van het IKV wordt vastgesteld door het Bestuur en Beraad. Daarin hebben de oprichters/opdrachtgevers van het IKV, de kerken, en een aantal onafhankelijke leden zitting.

Namens de **Rooms-Katholieke Kerk (RKK)**: Paul van Aalst, Frans-Bauke van der Meer en Jan Gruiters

Namens de **Protestantse Kerk in Nederland (PKN)**: Karel Blei, Marth ten Broek, Marijke van Grafhorst, John Grin, Paul van Oosten

Namens de **Algemene Doopsgezinde Sociëteit (ADS)**: Frits Groeneveld

Namens de **Remonstrantse Broederschap**: geen vertegenwoordiging in 2005

Namens de **Oud-Katholieke Kerk**: Frans van Sark

Namens de **Evangelische Broedergemeente (EBG)**: Henk Esajas (tot april, daarna geen vertegenwoordiging)

Namens de **Basisbeweging Nederland**: Cees van der Steen (als waarnemer)

Namens de **Raad van Kerken in Nederland (RvK)**: Ineke Bakker (als waarnemer)

Jack Bogers, onafhankelijk lid

Herman Brouwers, onafhankelijk lid

Frank de Graaf, onafhankelijk lid

Peter van der Vlies, onafhankelijk lid

Stichting Beheer IKV

Het financieel jaarverslag en de begroting worden opgesteld door de Stichting Beheer IKV. In de stichting hebben zitting:

- Marijke van Grafhorst
- Marth ten Broek
- Paul van Oosten
- Jan van Montfort (adviseur)
- Erica ten Broeke (adviseur)

Secretariaat

Het IKV-secretariaat bestaat uit de IKV medewerkers die werkzaam zijn op het kantoor van het IKV. Zij voeren het dagelijks werk uit.

- Dion van den Berg, projectleider Zuidoost-Europaprojecten en (vanaf 1 september) senior themadeskundige
- Stella Beernink, projectmedewerker Partnerconferentie en thema private militaire ondernemingen (vanaf 10 februari tot en met 28 oktober)
- Janet Borghuis, senior medewerker Nederland (vanaf 1 oktober)
- Erica ten Broeke, financieel coördinator
- Barbara Brubacher, themadeskundige (vanaf 1 augustus)
- Mariela Camacho Castro, secretariaal medewerker
- Puco Danilovich, projectmedewerker Zuidoost-Europaprojecten en (vanaf 1 oktober) projectleider Zuidoost-Europaprojecten
- Naglaa Elhaji, projectleider Irak
- Lies de Fretes, projectleider Molukken
- Carmen Girdhari, secretariaal medewerker en logistieke zaken (tot en met april)
- Rick Gleichmann, financieel-administratief medewerker
- Albert van Hal, projectleider Zuidoost-Europaprojecten
- Belinda ten Have, directiesecretaresse en (vanaf 1 april) coördinator secretariale ondersteuning en P&O
- Mathieu Hermans, Regio Teamleider Balkan en Zuidelijke Kaukasus (vanaf 1 september)

- Jitske Hoogenboom, projectmedewerker en (vanaf 1 maart) projectleider Zuidelijke Kaukasus
- Greet Hulshof, secretariael medewerker en (vanaf 1 september) assistent communicatie
- Gijsbert van Itersen Scholten, projectmedewerker Noord-Afrika en Midden-Oosten
- Viveca Kleinmoedig, financieel medewerker (vanaf 26 januari)
- Wanda Koster, projectleider Zuidelijke Kaukasus en (vanaf 1 september) projectleider Zuidoost-Europaprojecten (tot en met 31 oktober)
- Jannie Kuik, projectleider Israël en Palestijnse gebieden
- Marjan Lucas, projectleider Kasjmir
- Helma Maas, medewerker communicatie en publiciteit
- Fathi Mohammed, secretariael medewerker en logistieke zaken (van mei t/m september)
- Roos Knoester, secretariael medewerker en logistieke zaken (in april en mei)
- Jan van Montfort, directeur
- Juul Muller, coördinator communicatie en publiciteit
- Eva Oosterwegel, projectleider Kosovo en *'Our future-European Integration'*
- Jan Jaap van Oosterzee, projectleider Marokko en bewustwordings- en educatieprojecten in Nederland, projectleider Vredesweek en (vanaf 1 oktober) Regioteamleider Midden-Oosten en Azië
- Loes van Rosse, projectleider bewustwordings- en educatieprojecten in Nederland en gendervraagstukken
- Miriam Struyk, senior medewerker politieke zaken en (vanaf 1 september) projectleider Kaukasus
- Andréa Vermeer, projectmedewerker Irak (vanaf 4 april)

Consultants

Zij zijn ingehuurd voor tijdelijke werk waarvoor geen reguliere arbeidsplaats in de organisatie is ingeruimd.

- Patrick Boel, extern adviseur reorganisatie
- Paulien Linnenbank, adviseur personele zaken
- Jan Mars, producent schoolmateriaal over Kasjmir

Vrijwilligers, stagiairs en onbezoldigde adviseurs

Zij voeren werk uit op het IKV secretariaat of in de landen waar het IKV partnerorganisaties steunt. Vaak gaat het om onderzoek, maar soms ook om advies of hand-en spandiensten.

- Rana Abbawi, vrijwilliger, IKV secretariaat (Irak)
- Barbara van Tol, stagiaire, IKV secretariaat (Kosovo en communicatie)
- Brenda Ammeraal, stagiaire, Macedonië
- Liesbeth Belloni, stagiaire, Azerbeidzjan
- Kirsten Kiljan van Heuven, stagiaire, IKV secretariaat (communicatie)
- Laurens Teule, stagiair, Macedonië
- Lieselotte Heederik, stagiaire, IKV secretariaat (communicatie) en Macedonië
- Linda Schevers, stagiaire, IKV secretariaat (Bosnië-Herzegovina) en Macedonië
- Marianne Wouda, stagiaire, IKV secretariaat (communicatie)
- Marieke van Leeuwen, stagiaire, Macedonië
- Paul van der Laan, stagiair, IKV secretariaat (Kaukasus) en Azerbeidzjan
- Joop Lenterman, vrijwilliger, IKV secretariaat (communicatie)
- Rachel Moolenaar, stagiaire, Armenië
- Hein Tolboom, stagiair, Nagorno Karabach
- Pieter van der Wilt, stagiair, Macedonië
- Erik van Zuylen, stagiair, IKV secretariaat (Iran)

Internationale adviseurs

Zij hebben meestal een contract met PSO of ICCO/Psa en worden voor bepaalde tijd benoemd om de capaciteit van een of meerder partnerorganisaties te versterken.

- Pascal Bokkers, Zuidelijke Kaukasus (standplaats Vanadzor, Armenië)
- Berend Brock, CBM Mitrovica Kosovo
- Maurits van Heek, IPK Kumanovo Macedonië
- Shannon McNary, hCa's Azerbeidzjan
- Bert van der Linde, Kroatië
- Siegfried Woeber, hCa's Georgië (tot juni)

SAMENWERKINGSVERBANDEN

Het IKV werkt met veel organisaties in binnen- en buitenland samen. De aard van de samenwerking kan divers zijn, sommigen zijn adviserend aan het IKV, anderen ontvangen juist advies en/of financiële middelen van het IKV.

Tot de vaste kern van organisaties, die ook als lid of als waarnemer in het bestuur van het IKV vertegenwoordigd zijn, behoren:

- Algemene Doopsgezinde Sociëteit (ADS)
- Evangelische Broedergemeente (EBG)
- Oud-Katholieke Kerk
- Protestantse Kerk in Nederland (PKN)
- Remonstrantse Broederschap
- Rooms-Katholieke Kerk (RKK)

Als waarnemer:

- Basisbeweging Nederland
- Raad van Kerken in Nederland (RvK)

Daarnaast heeft het IKV een viertal strategische samenwerkingspartners:

- HIVOS
- ICCO
- Pax Christi
- Press Now

Voorts onderhoudt het IKV contacten met organisaties die donor zijn van het IKV, zoals:

- Konferentie Nederlandse Religieuzen
- Ministerie van Buitenlandse Zaken
- NCDO
- NOVIB
- VSB-fonds
- Wilde Ganzen

Organisaties en netwerken waarvan het IKV lid is:

- United Civilians for Peace (UCP)
- European Centre for Conflict Prevention (ECCP)

Ook zijn er collega organisaties met welke goede banden onderhouden worden en waarmee in 2005 is samengewerkt:

Levensbeschouwelijke organisaties:

- Amersfoorts Platform voor levensbeschouwingen en religies
- Geloven in Zoetermeer
- Haags Interkerkelijk Vredeswerk (HIVW)
- Interkerkelijke Omroep Nederland (IKON)
- Interreligieus Platform Breda
- Justitia et Pax
- Kerkelijk Overleg Mensenrechten (KOM)
- Kerkinactie
- Kerk & Vrede
- Kerk en Wereld
- Koçatepe Moskee, Rotterdam
- Milli Görüs
- Oikos
- Pax Christi
- Stichting Religieuzen Tegen Vrouwenhandel
- Stichting Interreligieuze Dialoog Nijmegen
- Stichting Platform Islamitische Organisaties Rijnmond (SPIOR)
- Veelkleurige Religies Rotterdam (VRR)

Organisaties voor mondiale vraagstukken en vredesorganisaties:

- Centrum voor Ontwikkelingssamenwerking Groningen
- Centrum voor Ontwikkelingssamenwerking Overijssel
- Centrum voor Ontwikkelingssamenwerking Rijnmond en Midden Holland
- Centrum voor Ontwikkelingssamenwerking West en Midden Brabant
- Haarlemmer Groep
- Nederlands Expertisecentrum Alternatieven voor Geweld (NEAG)
- People Building Peace (PBP)
- Platform voor een Cultuur van Vrede en Geweldloosheid
- Platform Vredescultuur
- Politiek Comité Stari Most (PCSM)
- Vredesplatform Montfoort
- Zeister Groep

Debatcentra, organisatiebureaus, media:

- Booz
- Cool Politics
- Debatcentrum de Balie, Amsterdam
- Debatcentrum Tumult, Utrecht
- Kriterion, Amsterdam
- Mex-it
- Moluks Historisch Museum, Utrecht
- Partizan Publik
- Press Now
- Radio Wereldomroep
- Rode Hoed, Amsterdam

Onderwijs- en onderzoeksinstituten:

- Academic Training Association
- Alice O
- Clingendael
- Gender Concerns International
- In-Spe, Arnhem
- Institute for the Study of Islam in the Modern World
- Institute of Social Studies/SCHOLAS
- Junior Planet
- Nederlandse Katholieke Schoolraad (NSKR)
- Surfnets

- Universiteit van Amsterdam
- Universiteit Utrecht
- Universiteit van Twente, studentenpastoraat
- Vrije Universiteit Amsterdam

- 2 College West, Tilburg
- Christelijk Lyceum, Zeist
- Gerardus Majella Mavo, Utrecht
- Katholieke Scholengemeenschap Etten-Leur
- Mill Hill College, Goirle
- D'Oultremontcollege, Drunen
- Newman College, Breda
- Onze Lieve Vrouwe Lyceum, Breda
- Scholengemeenschap Schoonoord, Zeist
- Stedelijk Lyceum, Enschede
- Vader Rijn College, Utrecht
- Vlaardingse Openbare Scholengemeenschap, Vlaardingen

Diversen:

- Advocaten Zonder Grenzen Nederland
- Alfred Mozer Stichting (PvdA)
- Club van 2000
- Herinneringscentrum Kamp Westerbork
- Kontakt der Kontinenten
- Musicians Without Borders
- OneWorld
- Stichting Duurzame Solidariteit (GroenLinks)
- Vluchtelingenwerk Nederland

Migranten- en belangenorganisaties:

- Bosnië Herzegovina Platform (BiH Platform)
- Bosnische Platform voor Jongeren
- Forum, instituut voor multiculturele ontwikkeling
- Iraqi Union for Human Rights in the Netherlands
- Indonesia House
- Stichting AGNI
- Stichting Comité Help Molukken in Nood
- Stichting Islam en Burgerschap

Gemeentelijke samenwerking:

- Gemeente Eindhoven
- Gemeente Heumen
- Gemeente Leidschendam-Voorburg
- Gemeente Steenwijkerland
- Gemeente Vlist
- Gemeente Winschoten
- Gemeente Zwolle
- Platform Europese Stedenbanden

VNG internationaal

De buitenlandse organisaties waarmee samengewerkt is in 2005, zijn:

Boven regionaal:

1. Conference on Christian Approaches to Defence and Disarmament (CCADD)
2. Helsinki Citizens' Assembly
3. International Helsinki Federation (IHF)
4. International Crisis Group (ICG)
5. Centre for Peace, Non-Violence and Human Rights
6. Charles University Prague
7. ESI

ZUIDOOST- EUROPA

Bosnië-Herzegovina:

8. Forum of Tuzla Citizens (FTC)
9. Forum of Srebrenica Citizens
10. Potocari Memorial Centre
11. Helsinki Citizens' Assembly Banja Luka (hCa Banja Luka)
12. Helsinki Citizens' Assembly Tuzla (hCa Tuzla)
13. Network Women of Bosnia Be Seen Be Heard
14. Helsinki Committee for Human Rights RS
15. Mothers of enclaves Zepa and Srebrenica
16. New Hope
17. Youth Theatre Tuzla (DRAFT)
18. Srebrenica '99
19. Srebrenica Documentation and Information Centre (SDIC)
20. Tuzla Agency for Local Development Initiatives (TALDI)
21. Working Group Srebrenica – The Netherlands
22. Feniks Centre
23. Leptir
24. Srebrenica Youth Council
25. Vive Zene Tuzla
26. Women of Srebrenica – Tuzla
27. Youth Centre Srebrenica
28. Municipal and University Library Tuzla
29. Municipality Banja Luka
30. Municipality Fojnica
31. Municipality Prijedor
32. Municipality Srebrenica
33. Municipality Tuzla
34. Gymnasium "Mesa Selimovic" Tuzla
35. Gymnasium Banja Luka

36. Gymnasium Bijeljina
37. Gymnasium Brcko
38. Gymnasium Dobrinja Sarajevo
39. School Fojnica
40. Electrotechnical School Tuzla
41. Leonarda Banker School, Tuzla
42. Public Primary School Solina
43. Federal Ministry Social Policy of Displaced Persons and Refugees
44. Office of the High Representative Sarajevo
45. Office of the High Representative Srebrenica/Bratunac
46. Office of the High Representative Travnik
47. Office of the High Representative Tuzla
48. OSCE Sarajevo
49. OSCE Srebrenica/Bratunac
50. OSCE Travnik
51. UNDP Sarajevo

Kroatië:

52. Proni Center for Social Education (PRONI) – Klina
53. Proni Center for Social Education (PRONI) – Glina
54. Association for Peace and Human Rights
55. Centre for Entrepreneurship Osijek
56. Centre for Peace, Non-Violence and Human Rights Osijek
57. Croatian Helsinki Committee, Zagreb
58. Euro Region Drava-Sava-Danube
59. Croatian Institute for Local Self-Government (HILS) Osijek
60. Local Democracy Embassy Osijek
61. OGI (Organization for Civil Initiative)
62. Osijek University (various faculties)
63. Peace Group “Oaza” Beli Manastir
64. Zupanija Osijek-Baranja
65. Zupanija Vukovar-Srijem
66. Zupanija Sisak
67. Zupanija Zader-Knin
68. Various youth centers
69. Various self-organisations of returnees

Servië en Montenegro en Kosovo:

70. Fractal
71. OSCE Mission
72. KFor
73. Community Building Mitrovica (CBM)
74. Integra
75. Association of the Blind in Mitrovica, North and South
76. Cimic
77. Citizens Initiative Mitrovica
78. Football club Trepca '89 in Mitrovica
79. Forum of Kosovar Women in Mitrovica
80. Kosovo Women's Initiative
81. NGO Assembly Kosovo
82. Radio Contact Plus in Mitrovica
83. Radio Mitrovica
84. Roma community in Leposavic
85. The Forum Prishtina
86. Theatre group “Show Messelation” in Mitrovica

87. TV Mitrovica 1
88. Women organisation "Jeta e Gruas", Skenderaj
89. Women organisation "The Center for Protection of Women and Children" in Skenderaj
90. Youth NGO "Spektar" in Zubin Potok
91. Youth NGO "ZRAK" in Mitrovica
92. "Prehja" Skenderaj
93. "Me dore ne zemer", Youth NGO, Mitrovica
94. "Youth Initiative Mitrovica", North Mitrovica
95. "Jelena Anzujska", NGO in the North Mitrovica
96. "Ljudi Misije dobre volje", NGO in the North Mitrovica
97. Caritas Kosovo, Mitrovica
98. "Pellumbat e paqes", Mitrovica
99. Kosovo Nansen Dialogue
100. "Ardhmeria pa kufi", youth NGO in the South
101. KIP Kosovo Initiative Programme
102. Danish refugee Council
103. Danish Production school
104. RTV Mitrovica
105. Cultural center
106. "Paqedashesit"
107. Hendicos, North and South
108. Municipality of Mitrovica (South)
109. Municipality of Skenderaj
110. Municipality of Lepsavic
111. Municipality of Vushtrri
112. UNMIK-Justice department
113. Primary school "Kodra Minatora" in Albanian enclave
114. Primary school "Meto Bajraktari" in Mitrovica
115. Gymnasium in North th Mitrovica
116. Gymnasium South Mitrovica

Macedonië:

117. Inter-ethnic Project Gostivar (IPG)
118. Inter-ethnic Project Kumanovo (IPK)
119. Macedonian Helsinki Committee
120. Antico Gostivar (Women Organisation)
121. Arhierejsko Namesnistvo Gostivar (Macedonisch-Orthodoxe Kerk Gostivar)
122. ASNOM (Cultural House Gostivar)
123. Association for Democratic Initiatives (ADI)
124. Athletic club – Gostivar
125. Citizen association for dignity of marginalized people "Humanity" Kumanovo
126. Citizen information center- Kumanovo
127. Citizen information center- Lipkovo
128. Center of Culture "Trajko Prokopiev" Kumanovo
129. Chess club – Gostivar
130. Center for Institutional Development (CIRA) –Skopje
131. Draudacum (Organisation of Albanian Painters Gostivar)
132. ESA (Enterprise Support Agency)
133. Foundation Open Society Institute Macedonia
134. Future (Cultural Youth Organisation Gostivar)
135. HOPS (Healthy Options Project Skopje, expert organisation on drugs harm reduction)
136. ITC Gostivar (Informatics Center Gostivar)
137. Macedonian red cross-Gostivar
138. Macedonian state archive – Skopje
139. Mountaineering Association "Kozjak" Kumanovo

- 140. Muftinia e Bashkesise Islame Gostivar (Islamic Community Gostivar)
- 141. Nansen Dialogue Center (NDC)
- 142. Centre for development Cooperation "Form Syd" Balkans (Former PRONI Project) Skopje
- 143. No Border Center Orthodox Church
- 144. Peace Corps Macedonia
- 145. Radio Gostivar –local radio station
- 146. TV2 Gostivar (local TV station in Albanian language)
- 147. Women Center Kumanovo (network of 12 women NGOs)
- 148. Women Multi-ethnic association "LJINDA" Kumanovo

Regionaal:

- 149. Citizens' Pact for South Eastern Europe (CP for SEE)
- 150. Magazine Povratak

ZUIDELIJKE KAUKASUS

Georgië:

- 151. Helsinki Citizens' Assembly Georgian National Committee (hCa GNC)
- 152. Association of Internally Displaced Women 'Consent'

Armenië:

- 153. Helsinki Citizens' Assembly Armenia (hCa Armenia)
- 154. Helsinki Citizens' Assembly Vanadzor (hCa Vanadzor)

Azerbeidzjan:

- 155. Helsinki Citizens' Assembly Azerbaijan (hCa Baku)
- 156. Helsinki Citizens' Assembly Ganja (hCa Ganja)
- 157. Helsinki Citizens' Assembly Kazakh (hCa Kazakh)

Niet erkende gebied Nagorno Karabach:

- 158. Helsinki Initiative '92

MIDDEN-OOSTEN EN MAGHREB

Regionaal:

- 159. Middle East Citizens' Assembly (MECA)
- 160. Helsinki Citizens' Assembly Turkey (hCA Turkey)
- 161. Freedom House, Jordanië

Irak:

- 162. Iraqi Al-Amal Association (IAA)
- 163. Students League for Human Rights
- 164. Islamic Association for Human Rights
- 165. Awene Newspaper

Israël:

- 166. Peace Now
- 167. Council for Peace and Security
- 168. All for Peace radio (Israeli and Palestinian)
- 169. Genève Initiative
- 170. People's Voice
- 171. Israeli Forum for Peace

Palestijnse Gebieden:

172. Arab Educational Institute (AEI)
173. Palestinian Center for the Dissemination of Democracy & Community Development (Panorama Jerusalem)
174. Young Fatah
175. Panorama Gaza
176. PDF
177. Al-Masdar
178. Al Quds University

Marokko:

179. Network Espace Associatif
180. Académie régionale de l'éducation et de la formation region de l'oriental
181. Telquel Magazine
182. Mountada Rihab
183. Gemeentelijk Platform van Marokkaanse en Nederlandse Gemeenten voor samenwerking en partnerschap/Plate-forme des municipalités Marocains-Hollandaises pour la coopération et le partenariat
184. Lycée Abou Elkheir – Berkane
185. Lycée Zerktouni –Jerada
186. Lycée Abdelmoumen – Oujda
187. Lycée Abdellah Guennoun – Oujda
188. Collège Allal al Fassi – Oujda
189. Lycée Ibn Khaldoun – Jerada
190. Lycée Hassan Ibn Tabit – Zaio

AZIË**Indonesië:**

191. Mediagroep Vox Populi
192. Baku Bae Peace Movement
193. Tim Advokasi untuk Penyelesaian Kasus Ambon (advocacy team voor de casus Ambon)
194. Arikal Mahina (de Vrouwenkring)
195. Justice and Peace Keuskupan Amboina (vrede en rechtvaardigheid bisdom Ambon)
196. Koalisi Pengungsi Maluku (coalitie van Molukse vluchtelingen)
197. Lembaga Antar Iman (interreligieus instituut)
198. Lembaga Pemberdayaan Anak dan Perempuan (stichting ter bevordering van de empowerment van kinderen en vrouwen)
199. Lembaga Membangun Potensi Masyarakat Perkasa (stichting ter versterking van de kansarmen in de samenleving)
200. Yayasan Rinamakana Ambon (stichting flikkerend licht Ambon)
201. Yayasan Hualopu (humanitaire organisatie)
202. Yayasan Ekkaleo

India:

203. Jammu & Kashmir Coalition of Civil Society (JKCCS) - Srinagar
204. Kashmiri Women's Initiative for Peace and Disarmament (KWIPD)
205. Association of Parents of Disappeared Persons (APDP)
206. Students' Help Line (SHL)
207. Kashmir Lawyers for Human Rights (KLHR)
208. Global Witness Film Productions
209. J&K High Court Bar Association
210. Aasia Memorial Foundation (AMF)
211. ATHROT

212. Kashmir University Srinagar
213. Mediciens sans Frontieres - Kashmir
214. WISCOM Womens' Organisation - Delhi
215. The Other Media - Delhi and Bangalore
216. The Economist - Delhi
217. PIPDFP Pakistan India's People's Forum for Peace and Democracy India (HQ Delhi)
218. Diocese of Amritsar
219. Diverse media (Kashmir Times, Greater Kashmir, Daily Excelsior)
220. Internationale Rode Kruis, Asia Section / Kashmir
221. Diplomaten van de Nederlandse Ambassade in New Delhi

Pakistan:

222. Truth and Justice Commission Pakistan – Muzaffarabad
223. Kashmir Society for Human Rights (KSHR) – Lahore
224. OXFAM Pakistan (Lahore)
225. PIPDFP Pakistan India's People's Forum for Peace and Democracy Pakistani Chapter (HQ Karachi)
226. Kashmir development Foundation KDF – Muzaffarabad
227. Institute of Policy Studies - Islamabad
228. Pakistan Institute of labour Education & Research (PILER)
229. Pakistan Peace Coalition (PPC)
230. Kashmir Institute for International Relations (KIIR) - Islamabad
231. Media (Geo TV, The News, DAWN, Kashmir Watch.COM)
232. Diplomats (i.a Royal Netherlands Embassy) in Islamabad
233. International Solidarity – Islamabad

Regionaal:

234. Kashmir Centre EU Brussels (KC EU) - België
235. Kashmir American Council (KAC) Washington DC - Verenigde Staten
236. Kashmir Foundation London – Verenigd Koninkrijk
237. Asian Federation Against Involuntary Disappearances (AFAD) – Filippijnen
238. Evangelischer Entwicklungsdienst (EED) – Duitsland
239. Gemeente Ieper (Vredeszaken) – België
240. Kashmir International Alliance (KIA) – België
241. South Asia Citizens Web (Harsh Kapoor) – Frankrijk
242. Amnesty International London – Verenigd Koninkrijk
243. Lawyers without Borders Berlin - Duitsland
244. European Institute for Asian Studies – België
245. Belgian Association for Solidarity with Jammu and Kashmir (BASJAK)

FINANCIËN

Verkorte jaarrekening

Op de volgende pagina's wordt de verkorte jaarrekening van de Stichting Beheer Interkerkelijk Vredesberaad, gevestigd op Celebesstraat 60, 2585 TM, te Den Haag weergegeven. De volledige jaarrekening kan worden opgevraagd bij het IKV.

Het Interkerkelijk Vredesberaad (IKV) houdt zich in opdracht van de Nederlandse kerken bezig met het bevorderen van politieke oplossingen voor crisis- en oorlogssituaties. Hiertoe worden projecten opgezet en worden de samenleving in het algemeen en de kerken in het bijzonder uitgenodigd tot participatie en stellingname. Het IKV richt zich in zijn werkzaamheden op conflictgebieden aan de randen van Europa, zoals de Balkan, de Kaukasus, Noord-Afrika en het Midden-Oosten, maar ook op de Molukken en het conflict rond Kasjmir. Daarnaast richt het IKV zich op de civiele integratie van Europa. Teneinde zijn doelstellingen te realiseren worden zowel eigen activiteiten uitgevoerd als partners ter plaatse ondersteund.

STICHTING BEHEER IKV

BALANS PER 31 DECEMBER 2005 IN EURO'S

ACTIVA		2005	2004
1	Materiële vaste activa		
	- <i>bedrijfsmiddelen</i>		
	gebouw	110.056	117.619
	inventaris	37.150	39.869
		147.206	157.488
2	Vorderingen	459.505	368.069
3	Liquide middelen	1.052.855	1.572.263
	Totaal	1.659.566	2.097.820
PASSIVA		2005	2004
4	Eigen vermogen		
	- <i>besteedbaar vermogen</i>		
	werkreserve	473.370	431.413
	bestemmingsreserves	85.949	100.949
		559.319	532.362
	- <i>vastgelegd vermogen</i>		
	bestemmingsfondsen	182.005	59.664
	fonds activa bedrijfsvoering	37.150	39.868
		219.155	99.532
5	Vorzieningen	32.020	22.020
6	Langlopende schulden		
	participatielening o/g	136.134	136.134
	uitgelote, nog niet betaalde participatiebewijzen	56.535	57.175
	te betalen rente lening	72.366	66.601
		265.035	259.910
7	Kortlopende schulden		
	projecten	141.397	214.713
	nog te betalen/vooruitontvangen posten	442.641	969.283
		584.037	1.183.996
	Totaal	1.659.566	2.097.820

REKENING VAN BATEN EN LASTEN PER 31 DECEMBER 2005 IN EURO'S

		Realisatie 2005	Begroting 2005	Realisatie 2004
1	Baten eigen fondsenwerving			
	giften en donaties	114.061	110.000	124.031
	nalatenschap	17.494	20.000	10.890
	<i>Totaal baten uit eigen fondsenwerving</i>	<u>131.555</u>	<u>130.000</u>	<u>134.921</u>
	Kosten eigen fondsenwerving			
	(in)directe verwervingskosten	19.310	22.400	20.149
	uitvoeringskosten fondsenwerving	2.665	9.200	2.855
	<i>Totaal kosten eigen fondsenwerving</i>	<u>21.975</u>	<u>31.600</u>	<u>23.004</u>
	in % van de baten uit eigen fondsenwerving	17%	24%	17%
2	Netto Baten	109.580	98.400	111.918
3	Resultaat verkoop publicaties			
	Netto-omzet	42.557	35.000	31.614
	Kostprijs	23.619	15.850	23.645
	Uitvoeringskosten eigen organisatie	13.414	11.786	6.453
	<i>Totaal resultaat verkoop publicaties</i>	<u>5.524</u>	<u>7.364</u>	<u>1.517</u>
4	Totaal eigen fondsenwerving	115.104	105.764	113.434
5	Aandeel in gezamenlijke acties	114.768	140.388	172.687
6	Beschikbaar uit fondsenwerving	229.872	246.152	286.121
7	Subsidies van overheden en anderen	3.043.151	2.899.736	2.808.994
8	Overige baten (incl. interest)	15.239	15.000	19.060
9	Beschikbaar voor doelstelling	3.288.261	3.160.889	3.114.175
10	Besteed aan doelstelling			
	Conflictpreventie	360.388	483.593	418.239
	Internationale presentie en protectie	406.299	399.253	256.829
	Democratisering en gemeenschapsopbouw	1.079.023	1.078.030	1.245.164
	Harmonisering interetnische relaties	671.128	643.282	585.484
	Positieverbetering van vrouwen in conflict	207.545	159.019	233.341
	Verzoening door religie	148.683	165.080	177.041
	Mondialisering van het onderwijs over vredesvraagstukken	268.615	224.128	205.890
	<i>Totaal besteed aan doelstelling</i>	<u>3.141.681</u>	<u>3.152.385</u>	<u>3.121.990</u>
11	Overschot/Tekort	146.580	8.504	-7.815
12	Het overschot is toegevoegd aan:			
	Werkreserve	41.957	23.503	2.924
	fonds activa bedrijfsvoering	-2.718		12.261
	bestemmingsfonds kerstmailing 2005	16.387		
	bestemmingsfonds WG actie 2005	105.954		
	bestemmingsreserve Professionalisering	-15.000	-15.000	-23.000
		<u>146.580</u>	<u>8.503</u>	<u>-7.815</u>

ACCOUNTANTSVERKLARING

Wij hebben de in dit verslag op pagina 58 en 59 opgenomen verkorte jaarrekening van de Stichting Beheer IKV te Den Haag over 2005 gecontroleerd. Deze verkorte jaarrekening is ontleend aan de door ons gecontroleerde jaarrekening 2005 van Stichting Beheer IKV. Bij die jaarrekening hebben wij op 31 mei 2006 een goedkeurende accountantsverklaring verstrekt.

De verkorte jaarrekening is opgesteld onder verantwoordelijkheid van het bestuur van de stichting. Het is onze verantwoordelijkheid een accountantsverklaring inzake de verkorte jaarrekening te verstrekken.

Wij zijn van oordeel dat de verkorte jaarrekening op alle van materieel belang zijnde aspecten in overeenstemming is met de jaarrekening waaraan deze is ontleend.

Voor het inzicht dat vereist is voor een verantwoorde oordeelsvorming omtrent de financiële positie en de resultaten van Stichting Beheer IKV en voor een toereikend inzicht in de reikwijdte van onze controle dient de verkorte jaarrekening te worden gelezen in samenhang met de volledige jaarrekening, waaraan deze is ontleend, alsmede met de door ons daarbij op 31 mei 2006 verstrekte goedkeurende accountantsverklaring.

Dubois & Co. Registeraccountants

J.H. Swachten

Schoolkinderen doen ieder jaar enthousiast mee aan de Vredesweek

COLOFON

INTERKERKELIJK VREDESBERAAD (IKV)

Celebesstraat 60, Postbus 85893, 2508 CN Den Haag

Telefoon: 070 350 71 00 Fax: 070 354 26 11

E-mail: ikv@ikv.nl Website: www.ikv.nl

Tekst: Marijke van Grafhorst, Jan van Montfort,
Loes van Rosse, Pucio Danilovich, Eva Oosterwegel,
Jitske Hoogenboom, Rana Abbawi, Jannie Kuik,
Gijsbert van Itersen Scholten, Jan Jaap van Oosterzee,
Lies de Fretes, Marjan Lucas, Juul Muller, George Siemensma

Eindredactie: Helma Maas

Correctie: Marijke van Grafhorst, Frans-Bauke van der Meer,
Jack Bogers

Foto's: Hans Kruisen, Helsinki Citizens' Assembly - Georgian
National Committee, Pascal Bokkers, Zairin Salampessy en
IKV archief

Ontwerp: Olé grafisch ontwerpen, Den Haag

Layout & druk: Drukkerij Moretus B.V., Den Haag
